

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n toimintakertomus ja tilinpäätös 2017

Sisällysluettelo

Toimintakertomus	1
Tuloslaskelma	9
Tase	10
Rahavirtalaskelma	11
Oman pääoman muutoslaskelma	12
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	14
Riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet	23
Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot	30
Allekirjoitukset	45
Tilintarkastuskertomus	

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

OP-Asuntoluottopankki Oyj (OPA) on osa OP Ryhmää, ja sen rooli on yhdessä OP Yrityspankki Oyj:n kanssa vastata OP:n varainhankinnasta raha- ja pääomamarkkinoilta. OPA vastaa ryhmän kiinteistövakuudellisesta varainhankinnasta laskemalla liikkeeseen katettuja joukkovelkakirjalainoja. OP:lla ei ole itsenäistä asiakasliiketoimintaa eikä omaa palveluverkostoa, vaan osuuspankit hoitavat asiakassuhteet ja luottojen hallinnoinnin paikallisesti.

Joukkovelkakirjalainojen vakuudeksi asetettavat asuntoluotot OPA joko ostaa OP Ryhmän jäsenpankeilta tai merkitsee väliluottoa ottaneiden pankkien taseista.

OPAn väliluotot ja luottokanta kasvoivat 13 580 miljoonaan euroon (10 892)*. Luottokantaa ostettiin vuonna 2017 yhteensä 1 691 miljoonalla eurolla.

Tammi–joulukuussa OPA laski liikkeeseen kolme kansainvälisille pääomamarkkinoille suunnattua kiinteäkorkoista kiinteistövakuudellista joukkovelkakirjalainaa, jotka saivat luottoluokittajilta korkeimmat luokitukset. OPA laski liikkeeseen maaliskuussa 7 vuoden ja kesäkuussa 10 vuoden mittaisen kiinteistövakuudellisen joukkovelkakirjalainan. Nimellisarvoiltaan 1 000 miljoonan euron lainat välitettiin kokonaisuudessaan osuuspankeille väliluottoina. Marraskuussa liikkeeseen laskettiin 5,25 vuoden mittainen joukkovelkakirjalaina, josta 913,4 miljoonaa euroa välitettiin osuuspankeille väliluottoina. Joulukuun lopussa OPAn väliluottoja oli 118 osuuspankilla yhteensä 4 776 miljoonalla eurolla (1 853).

Keskinäinen vastuu

Talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain mukaan yhteenliittymä muodostuu yhteenliittymän keskusyhteisöstä (OP Osuuskunta), keskusyhteisön jäsenluottolaitoksista ja niiden konsolidointiryhmiin kuuluvista yrityksistä sekä sellaisista luottolaitoksista, rahoituslaitoksista ja palveluyrityksistä, joiden äänivallasta edellä mainitut yhdessä omistavat yli puolet. Yhteenliittymää valvotaan konsolidoidusti. OP Osuuskunnan jäseniä olivat 31.12.2017 yhteensä 167 osuuspankkia sekä OP Yrityspankki Oyj, OP-Asuntoluottopankki Oyj, OP-Korttityhtiö Oyj ja OP Asiakaspalvelut Oy. Keskusyhteisö on velvollinen antamaan jäsenluottolaitoksilleen ohjeita niiden sisäisestä valvonnasta sekä riskienhallinnasta, niiden toiminnasta maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi sekä yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamisesta yhteenliittymän yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisessa.

Yhteenliittymään kuuluvat yritykset ovat lain mukaan keskinäisessä vastuussa toistensa veloista. OP Ryhmän vakuutusyhtiöt eivät kuulu keskinäisen vastuun piiriin. Yhteenliittymän keskusyhteisö OP Osuuskunta on velvollinen suorittamaan tarvittaessa tukitoimena jäsenpankille määrän, joka on tarpeen jäsenpankin selvitystilän estämiseksi. Lisäksi keskusyhteisö vastaa jäsenpankin niistä veloista, joita ei saada suoritetuksi jäsenpankin varoista.

Jäsenpankki on velvollinen suorittamaan keskusyhteisölle osuutensa määrästä, jonka keskusyhteisö on suorittanut joko toiselle jäsenpankille tukitoimena taikka toisen jäsenpankin velkojalle maksuna erääntyneestä velasta, johon velkoja ei ole saanut suoritusta jäsenpankilta. Jäsenpankilla on lisäksi keskusyhteisön maksukyvyttömyystilanteessa osuuskuntalaisia tarkoitettu rajaton lisämaksuvelvollisuus keskusyhteisön veloista.

Jäsenpankin vastuu määrästä, jonka keskusyhteisö on jonkin jäsenpankin puolesta tämän velkojalle suorittanut, jakautuu jäsenpankkien kesken niiden viimeksi vahvistettujen taseiden loppusumman mukaisessa suhteessa.

Kiinteistövakuudellisen joukkovelkakirjan haltijalla on lain kiinnitysluottopankkitoiminnasta 25 §:n mukaisesti OPAn selvitystilän tai konkurssin estämättä oikeus saada suoritus koko joukkovelkakirjalainan laina-ajalta sopimusehtojen mukaisesti joukkovelkakirjalainan vakuudeksi merkityistä varoista ennen muita saatavia.

*) Suluissa on vertailulukua vuodelta 2016. Tuloslaskelma- ja muiden kertymätyyppisten lukujen osalta vertailuna on tammi–joulukuun 2016 luku. Tase- ja muiden poikkileikkaustyyppisten lukujen osalta vertailuna on edellisen tilinpäätöksen (31.12.2016) luku.

Tuloskehitys

OPAn keskeiset tuloserät kehittyivät vuonna 2017 seuraavasti:

Tuhat euroa	1-12/2017	1-12/2016
Tuotot		
Korkokate	74 984	76 171
Nettopalkkiotuotot	-49 910	-47 757
Sijoitustoiminnan nettotuotot	2	7
Liiketoiminnan muut tuotot	232	22
Yhteensä	25 309	28 443
Kulut		
Henkilöstökulut	328	321
Poistot ja arvonalentumiset	836	836
Liiketoiminnan muut kulut	4 528	4 243
Yhteensä	5 692	5 400
Saamisten arvonalentumiset	-276	-400
Tulos ennen veroja	19 341	22 643

Yhtiön taloudellinen asema säilyi katsauskaudella vakaana. Koko vuoden tulos ennen veroja oli 19 341 tuhatta euroa (22 643).

Tase ja taseen ulkopuoliset sitoumukset

OPAn taseen loppusumma oli vuoden lopussa 14 124 miljoonaa euroa (11 623). Keskeisimpien tase- ja sitoumuserien kehitys on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Keskeisiä tase- ja sitoumuseriä

Milj. euroa	31.12.2017	31.12.2016
Tase	14 124	11 623
Saamiset asiakkailta	8 804	9 040
Saamiset luottolaitoksilta	5 140	2 305
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	10 796	9 278
Velat luottolaitoksille	2 838	1 888
Oma pääoma	380	374
Taseen ulkopuoliset sitoumukset	0	0

Pankin väliliuotot ja luottokanta kasvoivat tammi-joulukuussa 13 580 miljoonaan euroon (10 892). Tilikauden aikana luottokantaa kasvatettiin ostamalla asuntovakuudellisia luottoja OP Ryhmän jäsenpankeista OPAn taseeseen yhteensä 1 691 miljoonalla eurolla.

Kotitalouksien osuus luottokannasta oli joulukuun lopussa 99,9 prosenttia (99,8) ja yhteisöasiakkaiden 0,1 prosenttia (0,2). OPAn ongelmasaamiset olivat vuoden lopussa 303 miljoonaa euroa (261).

Yleiseen liikkeeseen laskettujen joukkovelkakirjalainojen kirjanpitoarvo oli vuoden lopussa 10 796 miljoonaa euroa (9 278). Joukkovelkakirjalainojen lisäksi OPA rahoitti toimintaansa OP Yrityspankki Oyj:stä nostetuilla rahoitusluotoilla. Katsauskauden lopussa rahoitusluottojen määrä oli 2 838 miljoonaa euroa (1 888).

OPA on suojannut luottosalkkunsu karkoriskin koronvaihtosopimuksilla. Koronvaihtosopimuksilla vaihdetaan suojattavien luottojen pohjakorkokassavirrat Euribor-kassavirtoihin. OPA on vaihtanut myös liikkeeseen laskemiensa joukkovelkakirjalainojen kiinteät korot lyhyisiin markkinakorkoihin. OPAn korkojohdannaisportfolio oli yhteensä 19 035 miljoonaa euroa (17 815). Kaikki johdannaisopimukset on solmittu suojaustarkoituksessa ja niiden vastapuolena on OP Yrityspankki Oyj.

Omat varat ja vakavaraisuus

Omat varat ja vakavaraisuus on laskettu EU:n vakavaraisuusasetuksen (EU 575/2013) mukaisesti. Luottoriskin vakavaraisuusvaatimus lasketaan käyttämällä luottoriskin sisäisten luokitusten menetelmää. Operatiivisten riskien pääomavaatimus lasketaan standardimenetelmällä.

OPAn ydinvakavaraisuus (CET1) oli joulukuun lopussa 109,5 (109,5) prosenttia. Lakisääteinen minimi ydinvakavaraisuudelle (CET1) on 4,5 prosenttia ja vakavaraisuussuhteelle 8 prosenttia. Luottolaitoslain mukainen 2,5 prosentin kiinteä lisäpääomavaatimus nostaa käytännössä alarajan ydinvakavaraisuudelle 7 prosenttiin ja vakavaraisuussuhteelle 10,5 prosenttiin.

OPAn korkein omien varojen minimivaade määräytyy Basel I -lattian mukaan. OPAn omat varat ylittivät Basel I -lattian joulukuussa 11,2 miljoonalla eurolla. Basel I -lattia on poistumassa vuoden 2018 alusta lukien.

Finanssivalvonta on asettanut asuntolainoille 15 prosentin riskipainoalarajan vuoden 2018 alusta alkaen vähintään kahdeksi vuodeksi. Tällä lattialla varaudutaan Finanssivalvonnan mukaan kotitalouksien velkaantuneisuuteen liittyvään järjestelmäriskiin. Riskipainoalaraja ei koske OPAA, vaan kohdistuu ainoastaan OP Ryhmän tasolle.

Omat varat ja vakavaraisuus, teur	31.12.2017	31.12.2016
Oma pääoma	380 057	373 622
Ydinpääoma (CET1) ennen vähennyksiä	380 057	373 622
Aineettomat hyödykkeet	-904	-1 739
Eläkevastuun ylikate	-65	-67
Osuus tuloksesta, jota ei ole tarkastettu	-15 473	-18 077
Arvon alentumiset - odotetut tappiot alijäämä	-2 672	-2 612
Ydinpääoma (CET1)	360 940	351 126
Ensisijainen pääoma (T1)	360 940	351 126
Omat varat yhteensä	360 940	351 126
Kokonaisriski		
Luotto- ja vastapuoliriski	289 070	286 845
Operatiivinen riski	40 554	33 898
Yhteensä	329 623	320 743
Suhdeluvut, %		
Ydinpääomien (CET1) vakavaraisuussuhde	109,5	109,5
Tier 1 -vakavaraisuussuhde	109,5	109,5
Vakavaraisuussuhde	109,5	109,5
Basel I -lattia		
Omat varat	360 940	351 126
Basel I -lattian pääomavaatimus	349 700	322 066
Puskuri Basel I -lattiaan	11 240	29 120

Tunnuslukujen laskentakaavat:

Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde, %

Ydinpääoma
Kokonaisriski

Ensisijaisen lisäpääoman (Tier1) vakavaraisuussuhde, %

Ensisijainen lisäpääoma (Tier1)
Kokonaisriski

Vakavaraisuussuhde, %

Omat varat yhteensä
Kokonaisriski

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluku	2017	2016	2015
Oman pääoman tuotto (ROE), %	4,1	4,8	5,6
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,12	0,16	0,18
Omavaraisuusaste, %	2,69	3,21	3,42
Kulujen suhde tuottoihin, %	22	19	16

Vaihtoehtoisten tunnuslukujen laskukaavat

Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen (ESMA) uudet ohjeet vaihtoehtoisista tunnusluvuista tulivat voimaan 3.7.2016. Vaihtoehtoisia tunnuslukuja esitetään kuvaamaan liiketoiminnan taloudellista kehitystä ja parantamaan vertailukelpoisuutta eri raportointikausien välillä. Vaihtoehtoisia tunnuslukuja ei tulisi pitää korvaavina mittareina verrattuna IFRS-tilinpäätösnormistossa määriteltyihin tunnuslukuihin.

Käytettyjen vaihtoehtoisten tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty alla ja ne vastaavat sisällöltään aikaisemmin esitettyjä tunnuslukuja.

Oman pääoman tuotto (ROE), %

Liikevoitto (-tappio) - Tuloverot* x 100
Oma pääoma (vuoden alun ja lopun keskiarvo)

Koko pääoman tuotto (ROA), %

Liikevoitto (-tappio) - Tuloverot* x 100
Taseen loppusumma keskimäärin
(vuoden alun ja lopun keskiarvo)

Omavaraisuusaste, %

Oma pääoma x 100
Taseen loppusumma

Kulujen suhde tuottoihin, %

Henkilöstökulut + Poistot ja arvonalentumiset
 + Liiketoiminnan muut kulut _____ x 100
 Korkokate + Nettopalkkiotuotot + Sijoitustoiminnan
 nettotuotot + Liiketoiminnan muut tuotot

* Tilinpäätössiirtoihin sisältyvä verovaikutus huomioitu.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta

OP Ryhmän arvot sekä strategiset ja taloudelliset tavoitteet muodostavat OPAn riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan perustan. OP Ryhmän riskipolitiikassa keskusyhteisön johtokunta vahvistaa vuosittain ryhmän liiketoimintasegmenttien ja yhteisöjen noudatettavaksi ne riskienhallinnalliset linjaukset, toimenpiteet, tavoitteet ja rajaukset, joilla liiketoimintaa ohjataan OPn strategiassa sekä riskinotto ja riskitoleranssijärjestelmän periaatteissa vahvistettujen linjausten toteuttamiseksi.

Keskusyhteisö vastaa OP Ryhmän ryhmätason riskien- ja vakavaraisuudenhallinnasta. OPA vastaa omasta riskien- ja vakavaraisuudenhallinnasta toimintansa laajuuden ja luonteen mukaisesti.

OPAn hallitus tekee riskien- ja vakavaraisuudenhallintaan liittyvät päätökset keskusyhteisön johtokunnan linjausten mukaisesti. Lisäksi hallitus käsittelee yhtiön toiminnan laadun ja laajuuden kannalta merkittävät, laajakantoiset ja periaatteellisesti tärkeät sekä epätavalliset asiat. Hallitus päättää periaatteista ja toimenpiteistä, joilla varmistetaan, että yhtiö toimii ulkoisen sääntelyn ja OP Osuuskunnan linjausten mukaisesti.

Toimitusjohtaja vastaa riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan toteutuksesta päätettyjen periaatteiden ja toimintaohjeiden mukaisesti sekä raportoi säännöllisesti liiketoiminnasta ja taloudellisesta asemasta.

OPAn riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan tehtävät on keskitetty OP Ryhmän riskienhallintaan. Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta on osa sisäistä valvontaa. Sen tavoitteena on turvata OPAn riskinotto- ja maksuvalmius sekä varmistaa siten toiminnan jatkuvuus. Riskinotto- ja maksuvalmius muodostuu toiminnan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutetusta laadukkaasta riskienhallinnasta sekä kannattavaan liiketoimintaan perustuvasta riittävästä vakavaraisuudesta ja likviditeetistä.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta on integroitu kiinteäksi osaksi liiketoimintaa ja sen johtamista. OPA keskittyy toteuttamaan palvelu- ja riskinotto- ja maksuvalmius mukaista rooliaan yhteisten liiketoimintamallien mukaisesti. OPAn suhtautuminen riskinottoon on maltillista.

Riskinotto- ja maksuvalmius

OPAn riskinotto- ja maksuvalmius säilyi hyvällä tasolla kertyneiden voittovarojen johdosta. Vakavaraisuussuhde oli 109,5 prosenttia (109,5). Oman pääoman tuotto oli 4,1 prosenttia (4,8).

OPAn vakavaraisuutta ei pyritä turvaamaan voittovaroja kerryttämällä, vaan OP Osuuskunta turvaa OPAn vakavaraisuuden. Kannattavuustasoon vaikuttaa OPAn hoitopalkkiopolitiikka. Palveluyhtiönä OPA ei pyri maksimoimaan tulostaan, vaan omistajan asettaman minimitaso ylittävää kannattavuuspotentiaali ohjataan osuuspankeille maksettaviin hoitopalkkioihin.

Luottoriskiasema

OPAn luottokanta oli tilikauden lopussa 8 808 miljoonaa euroa (9 046). Luottokannan laatu on hyvä. Ongelmasaamisten yhteismäärä oli 303 miljoonaa euroa (261). Ongelmasaamisilla tarkoitetaan yli 90 päivää eräänntyneitä saamisia, muita riskillisiksi luokiteltuja saamisia sekä saamisia, joihin kohdistuu asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuva lainanhoitojousto. Lainanhoitojoustot ovat asiakkaan aloitteesta sovittuja helpotuksia alkuperäiseen maksuohjelmaan, ja niillä pyritään auttamaan asiakasta selviytymään väliaikaisista maksuvaikeuksista. Ongelmasaamisten kasvuun vaikutti lainanhoitojoustojen

käytön lisäys. Osuuspankit pyrkivät toiminnallaan aktiivisesti löytämään ratkaisuja asiakkaiden väliaikaisten maksuvaikeuksien ylittämiseksi. Muista kuin asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuneita maksuohjelmamuutoksia ei luokitella ongelmasaamisiksi.

Yhtiö ei ole kirjannut merkittäviä arvonalentumisia tällä eikä aikaisemmillä tilikausilla.

Yhtiöllä ei ole asiakaskokonaisuuksia, joiden asiakasriskien yhteismäärä ylittäisi luottolaitoslain asettaman 25 prosentin rajan pankin omista varoista. Luottokannan hajaantuneisuuden ja turvaavien vakuuksien ansiosta OPAn luottoriskiasema on erittäin vakaa.

Markkinariskit ja likviditeettiriski

Markkinariskeihin sisällytetään taseen ja taseen ulkopuolisten erien korkoriski, hintariskit ja kiinteistöriskit sekä sijoitustoiminnan luottosprediriski ja markkinoiden likviditeettiriski. OPAssa ei ole valuuttakurssi-, luottospredi-, osake-, hyödyke-, kiinteistö- tai volatilitteettiriskejä. Yhtiön käyttämät tuotteet ja markkinainstrumentit, varainhankinnan ja sijoitustoiminnan periaatteet sekä käytettävät riskien seurantamenetelmät on määritelty hallituksen vahvistamassa markkinariskien hallinnan toimintaohjeessa.

Korkoriskillä tarkoitetaan markkinakorkojen muutosten vaikutusta yhtiön tulokseen, kannattavuuteen ja vakavaraisuuteen. OPA on suojautunut korkoriskiltä koronvaihtosopimuksilla. Koronvaihtosopimuksilla vaihdetaan suojattavien asuntolainojen pohjakorkokassavirrat Euribor-kassavirtoihin. OPA on vaihtanut myös liikkeeseen laskemiensa joukkovelkakirjojen kiinteät korot vaihtuviin markkinakorkoihin. Kaikkien johdannaissopimusten vastapuolena on OP Yrityspankki Oyj.

Likviditeettiriskin hallinnan tarkoituksena on turvata yhtiön kyky suoriutua maksuvelvoitteista vaarantamatta liiketoiminnan jatkuvuutta, kannattavuutta tai vakavaraisuutta. OPAn kassavirtoja seurataan päivittäin maksuvalmiuden varmistamiseksi ja rakenteellista rahoitusriskiasemaa seurataan säännöllisesti osana yhtiön vakavaraisuuden hallintaprosessia.

OPAn hallitus seuraa säännöllisesti, että yhtiön korko- ja rahoitusriskiasema säilyy sen asettamien rajojen puitteissa.

Yhtiön korko- ja rahoitusriskinottoa on rajoitettu myös kiinnitysluottopankkilain säännöksissä. Lain mukaan kiinteistövakuudellisten joukkovelkakirjalainojen vakuutena olevista luotoista minkä tahansa 12 kuukauden aikana saatavien korkojen yhteenlaskettu määrä on oltava suurempi kuin kiinteistövakuudellisille joukkovelkakirjalainoille samana aikana maksettavien korkojen yhteenlaskettu määrä. Lisäksi kiinteistövakuudellisten joukkovelkakirjalainojen jäljellä oleva keskijuoksuaika on oltava lyhyempi kuin niiden vakuutena olevien varojen jäljellä oleva keskijuoksuaika. OPAn toiminta on koko tilikauden ajan ollut sekä korkovirta- että juoksuaikatarkastelun osalta lainmukaista.

Operatiiviset riskit

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että riittämättömistä tai epäonnistuneista prosesseista, puutteellisista tai virheellisistä menettelytavoista, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä aiheutuu taloudellista tappiota tai muita haitallisia seuraamuksia. Operatiivinen riski voi ilmetä myös maineen tai luottamuksen heikkenemisenä tai menettämisenä. Operatiivisia riskejä hallitaan tunnistamalla riskejä ja arvioimalla niitä sekä varmistamalla kontrolli- ja hallintakeinojen toimivuutta ja riittävyyttä. Operatiiviset riskit arvioidaan säännöllisesti ja riskitilanne raportoidaan hallitukselle kokonaisuutena kerran vuodessa.

Compliance-riski on osa operatiivista riskiä. Compliance-toiminnan tavoitteena on varmistaa, että OPAssa noudatetaan lakeja, viranomaisten ohjeita ja määräyksiä, markkinoiden itsesääntelyä sekä OP Ryhmän ja OPAn omia sisäisiä toimintaperiaatteita ja ohjeita. Compliance-toiminta varmistaa myös, että asiakassuhteissa noudatetaan asianmukaisia ja eettisesti hyväksyttäviä periaatteita ja toimintatapoja.

Henkilöstö ja palkitsemisjärjestelmät

OPAn palveluksessa oli katsauskauden lopussa viisi henkilöä. Yhtiö ostaa kaikki keskeiset tukipalvelut OP Osuuskunnalta ja sen konserniyhtiöiltä, mikä vähentää pankin oman henkilöstön tarvetta.

OPA kuuluu OP Ryhmän yhteiseen OP-Henkilöstörahastoon. Henkilöstörahasto on työntekijöiden pitkän tähtäimen palkitsemismuoto. Yhtiö maksaa henkilöstörahastolle voittopalkkioita ennalta sovittujen periaatteiden mukaan. Rahaston jäsen voi nostaa rahasto-osuuksia rahaston säännöissä mainituin perustein.

Hallinto

Hallitus

Hallitus johtaa OPAn toimintaa. Yhtiöjärjestyksen mukaan hallituksen tehtävänä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallituksella on yleinen toimivalta päättää kaikista hallintoon ja muihin asioihin liittyvistä kysymyksistä, jotka lain mukaan eivät kuulu varsinaiselle yhtiökokoukselle tai toimitusjohtajalle. Hallitus päättää strategiasta ja keskeisistä liiketoimintatavoitteista. Hallituksen tehtävänä on huolehtia siitä, että kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

Hallituksen kokoonpano:

Puheenjohtaja	Harri Luhtala	Talusojohtaja, OP Osuuskunta
Jäsenet	Elina Ronkanen-Minogue	Tasehallinnan ja Keskuspankin johtaja, OP Osuuskunta
	Hanno Hirvinen	Head of Group Treasury, OP Yrityspankki Oyj

OPAn yhtiöjärjestyksen mukaan hallitukseen kuuluu vähintään kolme ja enintään kahdeksan jäsentä. Hallituksen jäsenmäärä on tällä hetkellä kolme. Hallituksen jäsenet valitaan vuodeksi kerrallaan siten, että toimikausi alkaa valinnasta päättäneen yhtiökokouksen päättyessä ja päättyy uuden hallituksen valinnan toimittavan yhtiökokouksen päättyessä. Hallituksen jäsen on velvollinen eroamaan viimeistään 65 vuotta täytettyään. Hallitus on päätösvaltainen, kun saapuvilla on vähintään puolet sen jäsenistä. Kertomusvuonna hallituksen kokouksia oli 12.

Toimitusjohtaja

OPAn toimitusjohtajan on edistettävä pankin etua huolellisesti ja hoidettava yhtiön päivittäistä hallintoa lakien ja hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimiin, jotka yhtiön toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen ovat epätavallisia tai laajakantoisia, toimitusjohtaja saa ryhtyä vain, jos hallitus on hänet siihen valtuuttanut tai hallituksen päätöstä ei voida odottaa aiheuttamatta yhtiön toiminnalle olennaista haittaa. Toimitusjohtajan lakimääräisenä tehtävänä on huolehtia, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja että pankin varainhoito on järjestetty luotettavalla tavalla.

OPAn toimitusjohtaja on Lauri Iloniemi ja hänen varahenkilönään toimii Hanno Hirvinen.

Erillinen selvitys OPAn hallinto- ja ohjausjärjestelmästä on saatavissa internetsivuilla www.op.fi.

Tarkastustoiminta

Yhtiön tilintarkastajaksi valittiin vuoden 2017 yhtiökokouksessa Tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab. Päävastuullisena tarkastajana on toiminut KHT Raija-Leena Hankonen.

Yhtiön sisäisen tarkastuksen hoitaa OP Osuuskunnan Sisäinen tarkastus.

Tulevaisuuden näkymät

Pankin vakavaraisuuden arvioidaan pysyvän vahvana, riskiaseman vakaana ja luottosalkun laadun hyvänä. Tämä mahdollistaa uusien kiinteistövakuudellisten joukkovelkakirjalainojen liikkeeseen laskun vuonna 2018.

HALLITUKSEN ESITYS VUOSITULOKSEN KÄSITTELEMISESTÄ

OP-Asuntoluottopankin oma pääoma 31.12.2017

+ Osakepääoma	60 000 000,00
+ Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	245 000 000,00
+ Tuloslaskelman mukainen tilikauden voitto	15 472 841,90
+ Edellisten tilikausien tulos	59 584 633,65
Yhteensä	380 057 475,55

Jakokelpoiset varat olivat 319 153 868,99 euroa.

Tilinpäätöksen 31.12.2017 mukaan yhtiön voitonjakokelpoiset varat, joihin sisältyy tilikauden voitto/tappio 15 472 841,90 euroa, olivat yhteensä 74 153 868,99 euroa. Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että osinkoa jaetaan 202,01 euroa osakkeelta eli yhteensä 15 472 349,92 euroa ja osingonjaon jälkeen jätetään 59 585 125,63 euroa kertyneisiin voittovaroihin. Yhtiön jakokelpoiseen pääomaan jää 303 681 519,07 euroa.

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan yhtiön maksukykyä.

TULOSLASKELMA

Euroa	Liitetieto	2017	2016
Korkokate	3	74 984 383,15	76 171 487,53
Nettopalkkiotuotot	4	-49 909 859,39	-47 757 007,95
Sijoitustoiminnan nettotuotot	5	1 777,41	6 965,96
Liiketoiminnan muut tuotot		232 283,17	21 877,65
Tuotot yhteensä		25 308 584,34	28 443 323,19
Henkilöstökulut	6	328 105,92	321 457,91
Poistot ja arvonalentumiset	7	835 860,83	835 860,83
Liiketoiminnan muut kulut	8	4 527 637,13	4 243 078,08
Kulut yhteensä		5 691 603,88	5 400 396,82
Saamisten arvonalentumiset	9	-276 445,40	-399 773,42
Tulos ennen veroja		19 340 535,06	22 643 152,95
Tuloverot	10	3 867 693,16	4 565 718,35
Tilikauden tulos		15 472 841,90	18 077 434,60

Tulos/osake (EPS), eur **202,02** **236,02**
Tilikauden tulos / osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä
keskimäärin tilikauden aikana

LAAJA TULOSLASKELMA

Euroa	2017	2016
Tilikauden tulos	15 472 841,90	18 077 434,60
Erät joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi		
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	626,00	-137 670,00
Tuloverot etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvista eristä	-125,20	27 534,00
Tilikauden laaja tulos yhteensä	15 473 342,70	17 967 298,60

TASE

Euroa	Liitetieto	31.12.2017	31.12.2016
Saamiset luottolaitoksilta	11	5 139 777 973,53	2 304 556 342,67
Johdannaissopimukset	12	129 810 123,38	220 461 197,50
Saamiset asiakkailta	13	8 803 821 548,76	9 039 563 206,58
Sijoitusomaisuus	14	40 000,00	40 000,00
Aineettomat hyödykkeet	15	903 606,56	1 739 467,39
Muut varat	16	49 386 178,41	56 211 732,60
Versaamiset	17	705 004,43	459 537,36
Varat yhteensä		14 124 444 435,07	11 623 031 484,10
Velat luottolaitoksille	18	2 838 000 000,00	1 888 000 000,00
Johdannaissopimukset	19	38 025 334,93	6 233 124,96
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	20	10 796 102 279,52	9 277 800 982,69
Muut velat	21	72 259 345,07	77 375 387,60
Velat yhteensä		13 744 386 959,52	11 249 409 495,25
Oma pääoma			
Omistajien osuus			
Osakepääoma		60 000 000,00	60 000 000,00
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto		245 000 000,00	245 000 000,00
Kertyneet voittovarot		75 057 475,55	68 621 988,85
Oma pääoma yhteensä	22	380 057 475,55	373 621 988,85
Velat ja oma pääoma yhteensä		14 124 444 435,07	11 623 031 484,10

RAHAVIRTALASKELMA

Tuhat euroa	2017	2016
Liiketoiminnan rahavirta		
Kauden voitto	15 473	18 077
Kauden voittoon tehdyt oikaisut	12 335	12 649
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-2 681 266	-517 538
Saamiset luottolaitoksilta	-2 923 400	-1 109 400
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	235 309	569 251
Muut varat	6 826	22 611
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	944 884	481 863
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	950 000	513 000
Muut velat	-5 116	-31 137
Maksetut tuloverot	-4 113	-6 323
Saadut osingot	2	7
A. Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	-1 712 685	-11 264
Investointien rahavirta		
B. Investointien rahavirta yhteensä		
Rahoituksen rahavirrat		
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	2 982 709	1 243 488
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	-1 350 000	-1 010 000
Maksetut osingot ja osuus pääoman korot	-9 037	-16 392
C. Rahoituksen rahavirta yhteensä	1 623 671	217 095
D. Valuuttakurssien muutosten vaikutus rahavaroihin	0	0
Rahavarojen nettomuutos (A+B+C+D)	-89 014	205 831
Rahavarat tilikauden alussa	451 787	245 120
Rahavarat tilikauden lopussa	363 609	451 787
Rahavarojen muutos	-88 178	206 667
Saadut korot	73 705	107 476
Maksetut korot	-2 469	39 919
Kauden voittoon tehdyt oikaisut		
Valuuttatoiminnan realisoitumaton nettotulos	0	0
Saamisten arvonalentumiset	277	405
Yleiseen liikkeeseen laskettujen velkakirjojen hintaerojaksotukset	8 192	7 685
Muut	3 866	4 559
Oikaisut yhteensä	12 335	12 649
Rahavarat		
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	363 609	451 787
Rahavarat yhteensä	363 609	451 787

OMAN PÄÄOMAN MUUTOSLASKELMA

Tuhat euroa	Osakepääoma	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
Oma pääoma 1.1.2016	60 000	245 000	66 937	371 937
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto				
Tilikauden tulos			18 077	18 077
Tilikauden muut laajan tuloksen erät			-110	-110
Voitonjako			-16 282	-16 282
Oma pääoma 31.12.2016	60 000	245 000	68 622	373 622

		Osakepääoma	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
Oma pääoma 1.1.2017	22	60 000	245 000	68 622	373 622
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto					
Tilikauden tulos				15 473	15 473
Tilikauden muut laajan tuloksen erät				1	1
Voitonjako				-9 038	-9 038
Oma pääoma 31.12.2017		60 000	245 000	75 057	380 057

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Liitetietojen sisällysluettelo

1. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet
2. Riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

3. Korkokate
4. Nettopalkkiotuotot
5. Sijoitustoiminnan nettotuotot
6. Henkilöstökulut
7. Poistot ja arvonalentumiset
8. Liiketoiminnan muut kulut
9. Saamisten arvonalentumiset
10. Tuloverot

Varoja koskevat liitetiedot

11. Saamiset luottolaitoksilta
12. Johdannaissopimukset
13. Saamiset asiakkailta
14. Sijoitusomaisuus
15. Aineettomat hyödykkeet
16. Muut varat
17. Verosaamiset

Velkoja ja omaa pääomaa koskevat liitetiedot

18. Velat luottolaitoksille
19. Johdannaissopimukset
20. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
21. Muut velat
22. Oma pääoma

Muut tasetta koskevat liitetiedot

23. Taseen luokittelu
24. Taseen ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti

Vastuusitoumuksia ja johdannaissopimuksia koskevat liitetiedot

25. Taseen ulkopuoliset sitoumukset
26. Vuokrasopimukset
27. Johdannaissopimukset

Muut liitetiedot

28. Henkilöstö ja lähipiiri
29. Muuttuva palkitseminen
30. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Riskienhallinnan liitetiedot

31. Omat varat ja vakavaraisuus
32. Rahoitusvarat ja niistä tilikaudella kirjatut arvonalentumistappiot
33. Vastuut
34. Vastuut sektoreittain
35. Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sekä ongelmasaamiset
36. Vastuut luottokelpoisuusluokittain
37. Varainhankinnan rakenne
38. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma jäljellä olevan juoksuajan mukaan
39. Rahoitusriski
40. Rahoitusvarojen ja -velkojen alle vuoden maturiteetit erääntymisen tai uudelleenhinnoittelun mukaan
41. Korkoriski
42. Kiinteistöriski

LIITE 1. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

OP-Asuntoluottopankki Oyj (OPA) on kiinnitysluottopankkitoimintaa Suomessa harjoittava luottolaitos.

Yhtiö on osa osuuspankkien yhteenliittymää (OP Ryhmä), jossa OP Osuuskunta ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä yhteisvastuullisesti toistensa veloista ja sitoumuksista.

OP Ryhmän ja sen jäsenpankkien keskitettyjen palveluiden kehittamisestä ja tuottamisesta vastaa keskusyhteisöstä erillinen, OP Osuuskunnan kokonaan omistama palveluyhtiö OP-Palvelut Oy. OP Osuuskunta toimii koko OP Ryhmän strategisena omistusyhteisönä ja ryhmäohjauksesta ja valvonnasta vastaavana keskusyhteisönä.

OP Ryhmään kuuluvien yhteisöjen tilinpäätösperiaatteiden yhtenäisyyden varmistamiseksi OP Osuuskunta on velvollinen antamaan jäsenluottolaitoksilleen ohjeita tilinpäätöksen laatimisesta. Osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista ja talletuspankkien yhteenliittymästä annettujen lakien mukaisesti OP Osuuskunnan johtokunnan on vahvistettava sellaiset sovellettavat tilinpäätösperiaatteet, joihin ei ole saatavissa ohjausta kansainvälisistä tilinpäätösstandardeista.

OPAn kotipaikka on Helsinki ja rekisteröity osoite on Gebhardinaukio 1, 00510 Helsinki.

Jäljennös OPAn tilinpäätöksestä on saatavissa internet-osoitteesta www.op.fi tai yhtiön toimipisteestä käyntiosoitteesta Gebhardinaukio 1, 00510 Helsinki.

OPA kuuluu OP Ryhmään, jonka konsernitilinpäätökseen OPAn tiedot yhdistellään. Jäljennös OP Ryhmän tilinpäätöksestä on saatavissa internet-osoitteesta www.op.fi tai ryhmän toimitiloista käyntiosoitteesta Gebhardinaukio 1, 00510 Helsinki.

OPAn hallitus hyväksyi tilinpäätöksen 8.2.2018.

LAATIMISPERUSTA

OPAn tilinpäätös on laadittu kansainvälisten IFRS-tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards) mukaisesti. Tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan niitä IAS- ja IFRS-standardeja ja SIC- ja IFRIC-tulkintoja, jotka olivat voimassa 31.12.2017. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla viitataan niihin standardeihin ja tulkintoihin, jotka on hyväksytty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1606/2002 mukaisesti. OPAn liitetiedot ovat myös suomalaisten IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisöläinsäädännön vaatimusten mukaiset.

OPA otti käyttöön vuonna 2017 seuraavat standardit ja tulkinnat:

- IAS 7 Rahavirtavirtalaskelmat -standardiin tuli muutos, joka astui voimaan 1.1.2017. Muutos edellyttää esittämään kuvauksen rahoituksen rahavirroiksi luokiteltavien rahoitusvelkojen muutoksista. Uusi liitetietotaulukko on esitetty liitetiedossa 20. Standardi ei edellytetä vertailutietojen esittämistä muutosta ensimmäistä kertaa sovellettaessa.
- IFRS-standardeihin tehdyt vuosittaiset parannukset 2014–2016 (sovellettava pääosin 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla.). Annual Improvements -menettelyn kautta standardeihin tehtävät pienemmät muutokset kerätään yhdeksi kokonaisuudeksi ja toteutetaan kerran vuodessa. Muutosten vaikutukset vaihtelevat standardeittain, mutta ne eivät ole merkittäviä.
- Lisäksi IAS 12 Tuloverot -standardiin on tehty muutoksia, jotka tulivat voimaan 1.1.2017. Muutoksilla ei ole ollut merkittävää vaikutusta OPAn tilinpäätökseen.

OPAn tilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta johdannaissopimuksia ja suojauskohteita käyvän arvon suojauksessa.

Tuloslaskelman ja taseen luvut esitetään euroina ja sentteinä, muut tilinpäätöksen luvut esitetään tuhansina euroina.

Arvioiden käyttö

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää johdolta arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Johdon arvioita ja harkintaa edellyttäviä laatimisperiaatteita on käsitelty jäljempänä yksityiskohtaisemmin kohdassa "Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin sisältyvät keskeiset epävarmuustekijät".

RAHOITUSINSTRUMENTIT

Käyvän arvon määräytyminen

Käypä arvo on se hinta, joka saataisiin omaisuuserän myynnistä tai maksettaisiin velan siirtämisestä markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanmukaisessa liiketoimessa.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään joko toimivilta markkinoilta saatavien hintanoteerauksien avulla tai, jos toimivia markkinoita ei ole, omia arvostusmenetelmiä käyttäen. Markkinoiden katsotaan olevat toimivat, jos hintanoteerauksia on helposti ja säännönmukaisesti saatavissa ja ne kuvastavat todellisia ja säännönmukaisesti toistuvia, toisistaan riippumattomien osapuolten välisiä markkinatransaktioita. Rahoitusvarojen noteerattuna markkinahintana käytetään senhetkistä ostokurssia.

Mikäli markkinoilla on vakiintunut arvostuskäytäntö rahoitusinstrumentille, jolle ei saada suoraan markkinahintaa, niin käypä arvo perustuu markkinoilla yleisesti käytettyyn markkinahinnan laskentamalliin ja mallin käyttämien syöttötietojen markkinanoteerauksiin.

Mikäli arvostuskäytäntö ei ole markkinoilla vakiintunut, käytetään markkina-arvon määrittämisessä asianomaiselle tuotteelle laadittua omaa arvostusmallia. Arvostusmallit pohjautuvat yleisesti käytettyihin laskentamenetelmiin, ja ne kattavat kaikki ne osatekijät, jotka markkinaosapuolet ottaisivat huomioon hintaa asettaessaan, sekä ovat yhdenmukaisia rahoitusinstrumenttien hinnoittelussa käytettävien hyväksytyjen taloudellisten menetelmien kanssa.

Arvostusmenetelminä käytetään markkinatransaktioiden hintoja, diskontattujen rahavirtojen menetelmää sekä toisen olennaisilta osin samanlaisen instrumentin tilinpäätöshetken käypää arvoa. Arvostusmenetelmissä otetaan huomioon arvio luottoriskistä, käytettävistä diskonttauskoroista, ennaaikaisen takaisinmaksun mahdollisuudesta ja muista sellaisista tekijöistä, jotka vaikuttavat rahoitusinstrumentin käyvän arvon määrittämiseen luotettavasti.

Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot jaetaan kolmeen eri hierarkiatasoon sen mukaan, miten käypä arvo on määritelty:

- täysin samanlaisille varoille tai veloille toimivilla markkinoilla noteeratut käyvät arvot (taso 1)
- käyvät arvot, jotka on määritetty käyttäen syöttötietoina muita kuin tason 1 noteerattuja hintoja, jotka ovat todennettavissa varoille tai veloille, joko suoraan (esim. hintoina) tai välillisesti (esim. johdettuina hinnoista) (taso 2)
- käyvät arvot on määritetty käyttäen varoille tai veloille syöttötietoja, jotka eivät perustu todennettavissa oleviin markkinahintoihin (taso 3).

Se käypien arvojen hierarkian taso, jolle tietty käypään arvoon arvostettu erä on kokonaisuudessaan luokiteltu, on määritetty koko kyseisen käypään arvoon arvostetun erän kannalta merkittävän alimmalla tasolla olevan syöttötiedon perusteella. Syöttötiedon merkittävyys on arvioitu kyseisen käypään arvoon arvostetun erän suhteen kokonaisuudessaan.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Jokaisen raportointikauden päättyessä arvioidaan, onko objektiivista näyttöä siitä, että muun kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavan rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut.

Rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut, jos arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä yhden tai useamman omaisuuserän alkuperäisen kirjaamisen jälkeen toteutuneen tapahtuman seurauksena ja tällä on luotettavasti arvioitavissa oleva vaikutus rahoitusvaroista tulevaisuudessa saataviin arvioituihin rahavirtoihin.

Arvonalentumisen objektiivisena näyttönä voidaan pitää mm:

- merkittävää heikkenemistä liikkeeseenlaskijan tuloksessa, luottoluokituksessa, taseessa, maksukäyttäytymisessä tai liiketoimintasuunnitelmissa sekä epäedullisia muutoksia liikkeeseenlaskijan taloudellisessa tai toiminnallisessa ympäristössä
- velallisen konkurssi tai muu uudelleenjärjestely tulee todennäköiseksi
- velallisen sopimusrikkomusta
- velalliselle annettua myönnytystä
- aikaisemmin kirjattua arvonalennusta
- rahoitusinstrumentin toimivien markkinoiden häviämistä.

Lisäksi oman pääoman ehtoisen instrumentin osalta merkittävä tai pitkäaikainen arvonalentuminen alle sen hankintamenon on objektiivinen näyttö arvonalentumisesta.

Arvonalentumisten kirjaamista on käsitelty tarkemmin eri rahoitusinstrumenttiryhmien kohdalla.

Rahoitusinstrumenttien luokittelu ja kirjaaminen taseessa

Rahoitusvarat ja -velat luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin ja -velkoihin, lainoihin ja muihin saamisiin, eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sekä muihin rahoitusvelkoihin. Luokittelu riippuu siitä, mihin tarkoitukseen kyseiset rahoitusvarat ja -velat on hankittu.

Luotot kirjataan OPAn taseeseen silloin kun ne on myönnetty suoraan OPAn taseesta tai kun osuuspankki on myynyt luotot OPALLE markkinahintaan ja luottojen luotto-, korko ja rahoitusriski on siirtynyt OPALLE myynnin yhteydessä. Nämä luotot esitetään tase-erässä Saamiset asiakkailta.

Luotto ei siirry OPAn taseeseen lain kiinnitysluottopankkitoiminnassa (688/2010) mukaisessa ns. väliluottomallissa, jossa OPA laskee liikkeeseen asuntovakuudellisia joukkovelkakirjalainoja ja myöntää saaduilla varoilla osuuspankeille väliluoton, joka esitetään tase-erässä saamiset luottolaitoksilta. Väliluottomallissa osuuspankin asuntovakuudellisen luoton luotto-, korko-, tai rahoitusriski ei siirry OPALLE, mutta se merkitään OPAn liikkeeseen laskeman joukkovelkakirjalainan vakuudeksi.

Lainat ja muut saamiset, eräpäivään asti pidettävät sijoitukset ja muut rahoitusvelat arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen ja -velkojen, eräpäivään asti pidettävien sijoitusten ja myytävissä olevien rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan taseeseen kaupantekopäivänä eli päivänä, jolloin sitoudutaan ostamaan tai myymään kyseinen rahoitusvaroihin tai velkoihin kuuluva erä.

Ne rahoitusvarat ja -velat, joissa OPALLA on tarkasteluhetkellä laillisesti toimeenpantavissa oleva kuittausoikeus tavanomaisessa liiketoiminnassa sekä laiminlyönti-, maksukyvyttömyys- ja konkurssitapauksissa ja se aikoo toteuttaa suoritukset nettomääräisesti, nettoutetaan taseessa.

Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun sopimusperusteinen oikeus rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin lakkaa tai kun oikeudet on siirretty toiselle osapuolelle niin, että omistukseen liittyvät riskit ja edut on siirretty olennaisilta osilta. Rahoitusvelat kirjataan pois taseesta, kun niiden veloitteet on täytetty ja niiden voimassaolo on lakannut.

Lainat ja muut saamiset

Lainoiksi ja saamisiksi luokitellut rahoitusvarat ovat muita kuin johdannaisvaroihin kuuluvia rahoitusvaroja, joilla on kiinteät tai määriteltävissä olevat maksuvirrat ja joita ei noteerata aktiivisilla markkinoilla.

Lainat ja muut saamiset merkitään niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa hankintamenoon, joka on annetun vastikkeen käypä arvo, johon on lisätty välittömästi kohdistettavissa olevat transaktiomenot. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon.

Lainojen ja muiden saamisten arvonalentumisia kirjataan saamiskohtaisesti ja saamisryhmäkohtaisesti. Arvonalentumiset arvioidaan ja kirjataan saamiskohtaisesti, mikäli asiakkaan vastuiden määrä on merkittävä. Muilta osin arvonalentumiset arvioidaan ja kirjataan saamisryhmäkohtaisesti.

Arvonalentuminen kirjataan silloin, kun on saatu objektiivista näyttöä siitä, että saamista ei saada perityksi täysimääräisesti. Saamisen arvo on alentunut, jos sen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvo – vakuus huomioon otettuna – on pienempi kuin luoton ja sen maksamattomien korkojen yhteenlaskettu kirjanpitoarvo. Tulevat rahavirrat diskontataan lainan alkuperäisellä korolla. Jos laina on vaihtuvakorkoinen, diskonttauskorkona käytetään tarkasteluhetken sopimuksen mukaista korkoa.

Tulosvaikutteisesti kirjattavan arvonalentumistappion suuruus on lainan kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotus.

Arvon alentumisen arviointiprosessi on kaksivaiheinen. Arvonalentumista arvioidaan saamiskohtaisesti lainoista ja saamisista. Jos lainoihin ja saamiin kuuluvista rahoitusvaroista ei ole tarpeen tehdä saamiskohtaista arvonalentumista, ne tulevat saamisryhmäkohtaisen arvonalennuslaskennan piiriin. Ryhmäkohtaisena arvonalentumisena kirjataan syntyneet, mutta ei vielä raportoidut tappiot, joita ei vielä voida kohdistaa tietylle asiakaslainalle. Ryhmäkohtainen arvonalentuminen perustuu taloudellisen pääomavaateen laskennassa käytettävään tilastolliseen malliin. Malli on johdettu vakavaraisuuslaskennassa käytetystä odotetun tappion mallista, johon on tehty oikaisuja vastaamaan IFRS-vaatimuksia. Taloudellisen pääomavaateen mallissa käytetyistä PD- ja LGD-estimaateista on purettu vakavaraisuudelle asetetut viranomaisrajat sekä pitkän aikavälin suhdannesopeutusta, jotta ne vastaavat paremmin nykyistä suhdannevaihetta. Mallissa tappion aiheuttavan tapahtuman toteutuminen mitataan ns. havainnointiviiveen avulla. Havainnointiviive perustuu asiakassegmenteittäin OPAn arvonalentumisprosessiin, joka kuluu tappion aiheuttamasta tapahtumasta luoton saamiskohtaiseen arvonalentumistestaukseen. Lisäksi mallissa saamiset on luokiteltu asiakassegmenteittäin luottoriskiominaisuuksiltaan samankaltaisiin ryhmiin. Ryhmäkohtainen arvonalentuminen lasketaan asiakassegmenteittäin odotetun tappion perusteella, jonka lisäksi laskennassa huomioidaan havainnointiviive sekä vakuuksien diskontatut nykyarvot.

Jos luoton maksusuunnitelmaa muutetaan, muutoksen syy ja vakavuusaste luokitellaan sisäisellä asteikolla. Osa maksusuunnitelmien muutoksista tehdään asiakassuhteiden hoidon perusteella eivätkä ne johdu asiakkaan maksukyvyyn heikkenemisestä. Nämä muutokset eivät vaikuta arvonalentumisen kirjaamiseen. Joissakin tapauksissa asiakkaan heikentyneestä maksukyvyistä johtuen annetaan myönnytyksinä lainaehtoihin, esim. lyhennysvapaa rajoitetuksi ajaksi tai muu luoton uudelleenjärjestely, jolla pyritään turvaamaan asiakkaan maksukyky ja rajoittamaan vastuiden luottoriskiä. Tällaiset uudelleenneuvotellut luotot raportoidaan ongelmassaamisina. Maksusuunnitelman muutokset, jotka johtuvat asiakkaan heikentyneestä maksukyvyistä vaikuttavat yhdessä muiden kriteerien kanssa asiakkaan luottoluokitusta heikentävästi ja lisäävät siten ryhmäkohtaisen arvonalennuksen määrää. Lisäksi niillä on vaikutusta luoton ohjautumiseen saamiskohtaisen arvonalentumistestauksen piiriin. Jos asiakas on pysynyt uudessa maksusuunnitelmassa eikä asiakkaan vastuista ole kirjattu saamiskohtaista arvonalennusta, se poistuu ongelmassaamisten ryhmästä kahden vuoden kuluttua. Maksusuunnitelmien muutosten kehitystä raportoidaan säännöllisesti johdolle asiakkaiden maksukykyä ennakoivana mittarina.

Saamiskohtainen sekä ryhmäkohtainen arvonalentuminen kirjataan erillisiä vähennystilejä käyttäen, jotka esitetään saamisten tase-erän vähennyksenä. Arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelmassa erään Saamisten arvonalentumiset. Arvonalentumisen jälkeen koron tulouttamista jatketaan arvonalennetulle määrälle.

Laina kirjataan pois taseesta, kun kaikki perintätoimet on suoritettu loppuun tai lainan ehtoja muutetaan merkittävästi (esim. uudelleenrahoitus). Taseesta pois kirjaamisen jälkeen saadut suoritukset kirjataan saamisten arvonalentumisten oikaisuiksi. Mikäli asiakkaan maksukyvyyn palautumisesta saadaan objektiivista näyttöä, aiemmin kirjattujen arvonalentumisten määrä arvioidaan uudelleen ja maksukyvyyn parantumisesta aiheutuvat muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisistä varoista ja vaadittaessa maksettavista saamisista luottolaitoksilta.

Muut rahoitusvelat

Muut rahoitusvelat -luokkaan sisällytetään muut kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi luokitellut rahoitusvelat. Muita rahoitusvelkoja ovat muut velat luottolaitoksille ja asiakkaille sekä liikkeeseen lasketut velkakirjat ja muut rahoitusvelat. Muut rahoitusvelat kirjataan taseeseen selvityspäivänä ja käsitellään kirjanpidossa alkuperäisen kirjaamisen jälkeen jaksotetun hankintamenon määräisinä.

Kiinteäkorkoisten joukkovelkakirjalainojen nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan korkokuluihin lainan arvioidulle juoksuajalle.

Johdannaissopimukset

Johdannaissopimukset luokitellaan suojaaviin ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin sopimuksiin. OPA käyttää johdannaisia vain suojaavassa tarkoituksessa. Johdannaiset arvostetaan aina käypään arvoon. OPAssa on laadittu suojauslaskennassa käytettävät menetelmät ja sisäiset periaatteet, joiden mukaisesti rahoitusinstrumentti voidaan määritellä suojaavaksi.

Suojausperiaatteiden mukaisesti OPAssa voidaan suojautua korkoriskiltä soveltamalla käyvän arvon tai rahavirran suojausta. Käyvän arvon suojauksella suojaudutaan suojattavan kohteen käyvän arvon muutoksilta ja rahavirran suojauksella suojaudutaan tulevien rahavirtojen vaihtelulta.

Suojauslaskenta

Suojauslaskennalla todennetaan, että suojaussuhteessa olevan suojaavan instrumentin käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset kumoavat suojatun kohteen vastaavat muutokset kokonaan tai osittain.

Suojaavien ja suojattavien instrumenttien välinen yhteys dokumentoidaan määrämuotoisesti. Dokumentaatio sisältää tiedot riskienhallinnan periaatteista, suojausstrategiasta ja menetelmistä, joilla suojauksen tehokkuus osoitetaan. Suojauksen tehokkuus osoitetaan suojauksen tekohetkellä ja suojausperiodin aikana vertailemalla suojaavan ja suojattavan instrumentin käypien arvojen tai rahavirtojen muutoksia keskenään. Suojaus katsotaan tehokkaaksi, kun suojaavaan instrumentin käyvän arvon tai rahavirtojen muutos eliminoi suojauksen kohteena olevan sopimuksen tai portfolion käyvän arvon tai rahavirtojen muutoksesta 80–125 prosenttia.

Käyvän arvon suojauslaskenta

Korkoriskin käyvän arvon suojaus kohdistuu pitkäaikaisiin kiinteäkorkoisiin velkoihin (omat emissiot), yksittäisiin luottoportfolioihin sekä yksittäisiin luottoihin. Suojausinstrumenttina käytetään koronvaihtosopimuksia.

Johdannaissopimusten, jotka on dokumentoitu käypää arvoa suojaaviksi ja jotka ovat suojauksena tehokkaita, käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan. Myös suojauksen kohteena olevat omaisuus- ja velkaerät arvostetaan suojauksen aikana suojatun riskin osalta käypään arvoon, ja käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Käyvän arvon suojauslaskennan suojaavan ja suojattavan instrumentin arvonmuutokset kirjataan tuloslaskelman erään Korkokate (luotot ja omat emissiot).

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Aineettomat hyödykkeet arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenuon. Poistot kirjataan kuluksi arvioidun taloudellisen pitoajan kuluessa, joka tietokoneohjelmistojen ja lisenssien osalta on 2–6 vuotta.

VUOKRASOPIMUKSET

Vuokrasopimukset luokitellaan sopimuksen syntymisajankohtana rahoitusleasingsopimuksiksi tai muiksi vuokrasopimuksiksi liiketoimen tosiasiallisen sisällön mukaan. Vuokrasopimus on rahoitusleasingsopimus, mikäli se siirtää vuokralaiselle olennaisilta osin omistamiselle ominaiset riskit ja edut. Muutoin se on muu vuokrasopimus.

Rahoitusleasingsopimuksella vuokralle otetut hyödykkeet esitetään aineellisissa hyödykkeissä ja vastaava rahoitusleasingvelka muissa veloissa. Vuokralle otetut hyödykkeet merkitään sopimuksen alkamisajankohtana taseeseen varoiksi ja veloiksi määrään, joka on yhtä suuri kuin vuokratun hyödykkeen käypä arvo tai sitä alempi vähimmäisvuokrien nykyarvo. Poistot aineellisiin hyödykkeisiin kirjatusta varoista tehdään taloudellisen pitoajan tai lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Rahoitusmenot kirjataan korkokuluihin siten, että jäljellä olevalle velalle tulee kullakin tilikaudella samansuuruisen korkoprosentti.

Muulla vuokrasopimuksella vuokralle otettujen hyödykkeiden vuokrat merkitään tuloslaskelmaan kuluiksi tasasuuruksina erinä vuokra-ajan kuluessa.

TYÖSUHDE-ETUUDET

Eläke-etuudet

OPAn työntekijöiden lakisääteinen eläketurva hoidetaan OP-Eläkekassassa. Työntekijöiden lisäeläketurva on järjestetty OP-Eläkesäätiön kautta.

OP-Eläkekassassa hoidetut eläkejärjestelyt työkyvyttömyys- ja vanhuuseläkkeiden rahastoidulta osin ovat etuusperusteisia järjestelyjä. OP-Eläkesäätiössä hoidetut järjestelyt ovat kokonaisuudessaan etuusperusteisia.

Eläkejärjestelyistä johtuvat kulut kirjataan tuloslaskelman erään "Henkilöstökulut". Maksupohjaisissa järjestelyissä vakuutusmaksut kirjataan kuluksi sille tilikaudelle, jota veloitus koskee. Maksupohjaisissa järjestelyissä muita maksuvelvoitteita ei ole. Etuusperusteisen eläkejärjestelyn muuttaminen tai supistaminen kirjataan tulosvaikutteisesti tapahtumahetkellä.

Etuusperusteiset järjestelyt OP-Eläkekassassa ja OP-Eläkesäätiössä rahoitetaan suorituksilla, jotka perustuvat vakuutusmatemaattisiin laskelmiin.

Etuusperusteisissa järjestelyissä velkaeränä esitetään järjestelystä johtuvien velvoitteiden nykyarvo tilinpäätöspäivänä vähennettynä järjestelyyn kuuluvien varojen käyväällä arvolla.

Etuusperusteisten eläkejärjestelyjen velvoitteet on laskettu kustakin järjestelystä erikseen. Laskenta on suoritettu ennakoituun etuusperusteisyyksikköön perustuvalla menetelmällä (project unit credit method). Eläkemenot kirjataan kuluksi henkilöiden palvelusajalle auktorisoitujen vakuutusmatemaatikkojen suorittamien laskelmien perusteella. Eläkevelvoitteen nykyarvoa laskettaessa käytetty diskonttauskorko on määritelty yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen raportointikauden päättämispäivän markkinatuoton perusteella.

Eläkevelvoitteen uudelleen määrittämisestä johtuvat erät kirjataan muihin laajan tuloksen eriin, sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät. Kirjattaessa uudelleen määrittämisestä johtuvia erä muihin laajan tuloksen eriin ei näitä erä enää siirretä tulosvaikutteisesti myöhemmillä tilikausilla.

Henkilöstörahasto

OPA kuuluu OP Ryhmän yhteiseen OP-Henkilöstörahastoon. Rahastolle maksetaan voittopalkkiota ennalta sovittujen periaatteiden mukaan riippuen OP Ryhmän tavoitteiden saavuttamisesta. Rahastoon maksettavat voittopalkkioerät kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot. Vastaerä kirjataan siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

TULOVEROT JA LASKENNALLISET VEROT

Tuloslaskelman veroihin sisältyvät tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verot, aikaisempien tilikausien verot ja laskennallinen verokulu tai -tuotto. Verot kirjataan tulosvaikutteisesti, paitsi silloin kun ne liittyvät suoraan omaan pääomaan kirjattuihin eriin tai muihin laajan tuloksen eriin. Tällöin myös vero kirjataan kyseisiin eriin. Kauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan verotettavasta tulosta voimassaolevan verokannan ja laskennalliset verot voimassa olevan verokannan tai tilinpäätöspäivään mennessä hyväksytyn, tulevia vuosia koskevan verokannan perusteella.

Laskennallinen verovelka lasketaan kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä veronalaisista väliaikaisista eroista. Laskennallinen verosaaminen lasketaan kirjanpidon ja verotuksen välisistä vähennyskelpoisista väliaikaisista eroista ja verotuksessa vahvistettavista tappioista. Mikäli verotettavan tulon kertymisen ansiosta on todennäköistä, että saaminen voidaan hyödyntää, se kirjataan.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset netotetaan. Laskennalliset verovelat ja -saamiset lasketaan sen säädetyin verokannan mukaan, jonka ennakoidaan olevan voimassa väliaikaisen eron purkautuessa.

TULOUTUSPERIAATTEET

Korollisten omaisuus- ja velkaerien korkotuotot ja -kulut kirjataan efektiivisen koron menetelmällä. Myös sellaisten saamisten korot tuloutetaan, joiden erääntyneitä maksuja on hoitamatta. Tällainen korkosaaminen sisällytetään arvonalentumisen testaukseen. Saamisen hankintamenon ja sen nimellisarvon välinen ero jaksotetaan korkotuottoihin ja velasta saadun määrän ja sen nimellisarvon erotus korkokuluihin. Kiinteäkorkoisten joukkovelkakirjalainojen nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan lainan juoksuajalle korkotuottoihin ja -kuluihin.

Palkkiotuotot ja -kulut palveluista kirjataan palvelun suorittamisen yhteydessä. Sellaisista kertamaksullisista palkkioista, jotka koskevat useita vuosia ja joita mahdollisesti joudutaan palauttamaan myöhemmin, tuloutetaan vain tilikaudelle kuuluva osuus. Osuuspankille palautetaan OPA:n hallinnoimista luotoista palkkiomallissa sovittu osuus tuotoista. Palkkionpalautus esitetään palkkiokulujen rivillä toimitusmaksut pankeille.

Korkokate	Korkoinstrumenttien saadut ja maksetut korot, jaksotettu nimellisarvon ja hankinta-arvon välinen erotus, korkojohdannaisten korot sekä arvomuutos käyvän arvon suojauksessa
Nettopalkkiotuotot	Palkkiotuotot ja -kulut
Henkilöstökulut	Palkat, palkkiot, osakeperusteiset henkilöstöetuudet, eläkekulut, henkilösivukulut
Liiketoiminnan muut kulut	Toimistokulut, ICT-kulut, muut hallintokulut, viranomaismaksut, vuokrat ja muut kulut

SEGMENTTIRAPORTOINTI

OPA harjoittaa vain asuntorahoitusta, minkä vuoksi segmenttiraportointia ei esitetä.

JOHDON HARKINTAA EDELLYTTÄVÄT LAATIMISPERIAATTEET JA ARVIOIHIN LIITTYVÄT KESKEISET EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Tilinpäätöstä laadittaessa tehdään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden lopputulemat voivat poiketa toteumasta. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa.

Saamisten arvonalentumistestaus laaditaan joko saamiskohtaisesti tai saamisryhmäkohtaisesti. Saamiskohtainen arvonalentumistestaus perustuu johdon arvioon todennäköisistä tulevista rahavirroista lainakohtaisesti. Saamisryhmäkohtainen arvonalentuminen perustuu taloudellisen pääomavaateen laskennassa käytettävään tilastolliseen malliin, jossa tulevia todennäköisiä tappioita oikaistaan havainnointiviiveen avulla, jotta saadaan arvioitua tilinpäätöspäivänä syntyneiden, mutta ei vielä raportoitujen tappioiden määrä. Tällöin johdon harkintaa tarvitaan havainnointiviiveen pituuden määrittämiseen.

UUDET STANDARDIT JA TULKINNAT

IASB (International Accounting Standards Board) on julkaissut seuraavia tulevia merkittäviä standardimuutoksia:

IFRS 9 Rahoitusinstrumentit

OPA otti käyttöön 1.1.2018 IASB:n heinäkuussa 2014 julkaiseman ja EU:n marraskuussa 2016 hyväksymän IFRS 9 -standardin "Rahoitusinstrumentit". OPAn kannalta merkittävin muutos on, että myönnettyistä luotoista kirjataan aiempaa etupainotteisemmin arvonalentumisia perustuen odotettavissa oleviin luottotappioihin (ECL). IFRS 9 -standardi aiheuttaa muutoksia myös laatimisperiaatteisiin, oikaisuja taseeseen aiemmin kirjattujen saamisten määriin ja rahoitusinstrumenttien luokitteluun. Kirjanpitoarvoihin tehdyt oikaisut kirjataan siirtymäpäivänä avaavan taseen kertyneisiin voittovaroihin.

OPA jatkaa IAS 39 -standardin mukaista suojauslaskentaa IFRS 9 -standardiin siirtymän jälkeen. Ensimmäisen avaavan taseen 1.1.2018 sisältävän tilinpäätöksen vertailukauden tietoja ei oikaista. IFRS 9 -standardin soveltamisesta aiheutuvia muutoksia liitetietoihin tullaan esittämään vain tilikaudelta 2018.

Odotettavissa olevien luottotappioiden määrä 0,8 miljoonaa euroa jäi alle vakavaraisuudessa lasketun odotetun tappion (EL) 4 miljoonaa euroa, joten ECL-varauksella ei ole vaikutusta OPAn CET1-tunnuslukuun 1.1.2018.

Odotettavissa olevista luottotappiosta johtuva vähennys omaan pääomaan 1.1.2018 on 786 tuhatta euroa. Saamiskohtaiset ja ryhmäkohtaiset saamisten arvonalentumiset 31.12.2017 263 tuhatta euroa, puretaan kertyneisiin voittovaroihin. Lisäksi oman pääomaan määrään 1.1.2018 tulee vaikuttamaan näiden erien laskennallisista veroista johtuva muutos.

ECL-laskentaan liittyy paljon arvioita, jolla on merkittävä vaikutus ECL-varauksen määrään. Näitä ovat mm:

- Luottoriskin merkittävän kasvun (SICR) määrittäminen
- 12 kuukauden ja koko voimassaoloajan ECL-laskennassa käytetyt erilaiset oletukset
- Laskennassa käytettävät makroekonomiset ennusteet.

IFRS 9 -standardiin siirtymä on tapahtunut Suomessa hyvissä suhdannenäkymissä, minkä johdosta odotettavissa olevien luottotappioiden määrä jäi luotoissa IAS 39 -standardin mukaisesta arvonalentumisesta. Odotetun luottotappion odotetaan olevan suhdanneherkkä makrotaloudellisten ennusteiden muutoksille, ja se voi kasvaa merkittävästi suhdannenäkymien heiketessä.

Odotettavissa olevat luottotappiot jakaantuivat eri arvonalentumisvaiheisiin seuraavasti:

Arvonalentumisvaihe	ECL teur	%
Vaihe 1	16	2
Vaihe 2	76	10
Vaihe 3	694	88
Yhteensä	786	100

Tässä katsauksessa esitetyt IFRS 9 -standardin käyttöönotosta johtuvat vaikutukset voivat vielä tarkentua, koska OPA jatkaa ECL-mallien ja niihin liittyvien IT-järjestelmien kehitystä ja kontrolliympäristön vahvistamista.

Uudet laadintaperiaatteet, arviointimenetelmät ja johdon harkinnanvaraiset erät voivat muuttua siihen saakka, kunnes OPA julkaisee ensimmäisen tilinpäätöksen, joka sisältää avaavan taseen 1.1.2018.

Luokittelu ja arvostaminen

OPA on suorittanut rahoitusvarojen uudelleenluokittelun IFRS 9 -standardin mukaisesti sen mukaan, kuinka lainoja hallinnoidaan niiden liiketoiminnallisen tavoitteen saavuttamiseksi. OPA:n lainat pysyivät IFRS 9 -standardiin siirtymässä jaksotettuun hankintamenuon kirjattavassa arvostusluokassa.

Arvon alentuminen

ECL lasketaan kaikista jaksotettuun hankintamenuon arvostettavista sekä taseen ulkopuolisista luottositoumuksista.

ECL lasketaan käyttäen mallinnettuja riskiparametreja ja kaavalla $PD \times LGD \times EAD$ suurimmalle osalle portfolioista. ECL lasketaan sopimuskohtaisesti joko 12 kuukaudelle tai koko voimassaoloajalle riippuen siitä onko instrumentin luottoriski lisääntynyt raportointipäivänä merkittävästi alkuperäisestä. Luottoriskin merkittävää lisääntymistä arvioidaan sekä laadullisilla että määrällisillä kriteereillä. Laadulliset tekijät koostuvat erilaisista luottoriskin mittareista (esim. lainanhoitajoustoista) ja ne huomioidaan pääosin luokittelumalleissa. Luottoluokitukset vaikuttavat koko voimassaoloajan PD-lukuun, jonka perusteella määrällinen muutos arvioidaan. Tämän lisäksi luottoriski on kasvanut merkittävästi, mikäli suoritus on erääntynyt yli 30 päivää. Sopimukset luokitellaan kolmeen eri vaiheeseen. Vaiheeseen 1 luokitellaan sopimukset, joiden luottoriski ei ole kasvanut merkittävästi alkuperäisestä ja joille lasketaan 12 kuukauden ECL. Vaiheeseen 2 luokitellaan sopimukset, joiden luottoriski on kasvanut merkittävästi alkuperäisestä ja joille lasketaan koko voimassaoloajan ECL. Vaiheeseen 3 luokitellaan maksukyvyttömät sopimukset, joille lasketaan myös koko voimassaoloajan ECL.

Maksukyvyttömyden (default) määritelmässä käytetään yhtenäistä määritelmää vakavaraisuuslaskennan kanssa.

Laskentamalliin sisällytetään tulevaisuuteen suuntautuvaa informaatiota ja makroekonomisia skenaarioita. Makroekonomiset skenaariot ovat samoja, joita muutoinkin käytetään OPA:n taloudellisessa vuosisuunnittelussa. Käytettäviä skenaarioita on kolme; perus, vahva ja heikko.

IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista

OPA soveltaa IFRS 15 -standardia 1.1.2018 lähtien. IFRS 15 -standardi Myyntituotot asiakassopimuksista korvasi nykyiset IAS 11 - ja IAS 18 -standardit. IFRS 15 -standardi koskee OPAssa pääosin efektiivisen koron laskentaan kuulumattomia palkkioita. Uusi standardi ei vaikuta rahoitusinstrumenttien tuloutukseen. IFRS 15 -standardi lisää liitetiedoissa esitettävää informaatiota vuodelta 2018. Nettopalkkiotuotoissa esitettävien palkkiotuottojen ja -kulujen ryhmittelyä tarkennetaan liitetiedoissa. IFRS 15 -standardi ei muuta standardin soveltamisalaan kuuluvien palkkioiden tuloutusajankohtaa verrattuna nykyisiin käytäntöihin. IFRS 15 -standardiin siirtymisellä ei siten ole taloudellista vaikutusta OPAn tulokseen. OPA siirtyy noudattamaan IFRS 15 -standardia takautuvalla menetelmällä.

IFRS 16 Vuokrasopimukset

IFRS 16 Vuokrasopimukset (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla) korvaa nykyisen IAS 17 Vuokrasopimukset -standardin. IFRS 16 -standardiin siirtymällä ei ole merkittävää vaikutusta OPAn tilinpäätökseen.

Muut standardit

Standardeihin IFRS 2 ja IFRIC 22 tehdyt muutokset tulivat voimaan 1.1.2018. Muutoksilla ei ole merkittävää vaikutusta OPAn tilinpäätökseen.

LIITE 2. OP-Asuntoluottopankki Oyj:n riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet

1 Riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan yleiset periaatteet

OP Ryhmän arvot sekä strategiset ja taloudelliset tavoitteet muodostavat OP-Asuntoluottopankki Oyj:n (OPA) riskienhallinnan ja vakavaraisuudenhallinnan perustan. Riskienhallinnan tehtävänä on tunnistaa ne uhat ja mahdollisuudet, jotka vaikuttavat strategian toteutumiseen. Riskienhallinnan tavoitteena on tukea strategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamista valvomalla, että otetut riskit ovat oikeassa suhteessa riskinottokykyyn. OPAn suhtautuminen riskinottoon on maltillinen.

OP Ryhmän riskipolitiikassa keskusyhteisön johtokunta vahvistaa vuosittain ryhmän liiketoimintasegmenttien ja yhteisöjen noudatettavaksi ne riskienhallinnalliset linjaukset, toimenpiteet, tavoitteet ja rajaukset, joilla liiketoimintaa ohjataan ryhmän strategiassa sekä OP Ryhmän riskinoton ja riskitoleranssijärjestelmän periaatteissa vahvistettujen linjausten toteuttamiseksi.

1.1 Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta on osa sisäistä valvontaa. Sen tavoitteena on turvata OPAn riskinottokyky ja maksuvalmius sekä varmistaa siten toiminnan jatkuvuus. Riskinottokyky muodostuu toiminnan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutetusta laadukkaasta riskienhallinnasta sekä kannattavaan liiketoimintaan perustuvasta riittävästä vakavaraisuudesta ja likviditeetistä.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta on integroitu kiinteäksi osaksi liiketoimintaa ja sen johtamista. OPA keskittyy toteuttamaan palvelu- ja riskinotto kykensä mukaista rooliaan yhteisten liiketoimintamallien mukaisesti.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta sisältää

- riskien tunnistamisen, mittaamisen, arvioinnin ja rajaamisen
- eri riskilajien ja liiketoimintojen edellyttämän pääoma- ja likviditeettitarpeen määrittämisen luotettavasti ja riippumattomasti
- pääoman ja likviditeetin kohdentamisen suunnitelmallisesti liiketoimintasegmentteittäin nykyisen ja suunnitellun riskinoton mukaan.

OPAn palkitsemisjärjestelmä ei kannusta liialliseen riskinottoon. Palkitsemisjärjestelmässä otetaan huomioon OP Ryhmän vakavaraisuus ja kannattavuus.

1.2 Riskien tunnistaminen, arviointi, mittaus ja rajaus

Riskien- ja vakavaraisuudenhallintaprosessiin sisältyy liiketoiminnan ja toimintaympäristön riskien jatkuva tunnistaminen ja arviointi. Uusien tuotteiden, palvelujen, liiketoimintamallien ja järjestelmien riskit arvioidaan keskusyhteisön riskienhallinnan hyväksymien menettelytapojen mukaisesti ennen niiden käyttöönottoa.

Mitattavissa olevat riskit rajoitetaan limiiteillä, jotka keskusyhteisön johtokunta asettaa. Johtokunta on asettanut OPAlle vakavaraisuuslimiitin.

OPAn omia varoja arvioidaan suhteessa taloudelliseen pääomavaateeseen sekä nykyisiin ja ennakoitavissa oleviin sääntelypohjaisiin vähimmäispääomavaatimuksiin. Arvioinnissa hyödynnetään myös stressitestien tuloksia.

Keskusyhteisön riippumaton riskienhallinta seuraa OPAn riskiaseman ja riskinotto kyvyn kehitystä. Se raportoi säännöllisesti havainnoistaan ja arvioistaan OPAn hallitukselle, keskusyhteisön johtokunnalle sekä keskusyhteisön hallintoneuvoston riskienhallintavaliokunnalle.

1.3 Taloudellinen pääomavaade

Taloudellinen pääomavaade on OP Ryhmän oma arvio siitä pääoman määrästä, joka riittää kattamaan liiketoiminnan ja toimintaympäristön riskeistä syntyvät mahdolliset vuotuiset tappiot 99,97 prosentin todennäköisyydellä. Taloudellinen pääomavaade lasketaan riskilajikohtaisilla malleilla, joiden tulokset yhdistetään ottaen huomioon riskilajien väliset korrelaatiot ja näistä johtuvat hajautushyödyt.

Taloudellinen pääomavaade jakautuu määrällisiin riskeihin sekä laadullisiin, ns. arvioitaviin riskeihin. Määrällisiä riskejä OPAssa ovat luottoriski sekä pankkitoiminnan korko- ja osakeriski. Arvioitavat riskit sisältävät operatiivisen riskin. OPAn taloudellisesta pääomavaateesta noin 75 prosenttia muodostuu luottoriskeistä.

1.4 Pääomahallinta

Pääomahallinnan tavoitteena on kaikissa tilanteissa ennakoivasti ohjata ja varmistaa, että OPAn vakavaraisuus täyttää asetetut tavoitteet ja viranomaisvaateet, ja siten varmistaa toiminnan jatkuvuus. Pääomasuunnitelmalla arvioidaan pääomien riittävyyttä ja varmistetaan ennakoivasti OPAn vakavaraisuuden riittävyys poikkeuksellisissakin olosuhteissa. Pääomasuunnitelma sisältää muun muassa vakavaraisuutta koskevat määrälliset ja laadulliset tavoitteet, ennakoitujen muutokset omissa varoissa ja pääomavaateissa, varautumissuunnitelman sekä vakavaraisuuden seuranta- ja ohjausmenettelyt valmiustasoin.

OPA vastaa ensisijaisesti itse vakavaraisuudestaan ja asettaa vakavaraisuudelleen tavoitetasot keskusyhteisön ohjeistuksen mukaan.

2 Riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan organisointi

OPAssa noudatetaan OP Osuuskunnan hallintoneuvoston vahvistamia OP Ryhmän riskinotto ja riskitoleranssijärjestelmän periaatteita. Periaatteet linjaavat, miten ryhmän riskinottoa ohjataan, rajataan ja valvotaan sekä miten riskien- ja vakavaraisuudenhallintaprosessi järjestetään.

Keskusyhteisö vastaa OP Ryhmän ryhmätason riskien- ja vakavaraisuudenhallinnasta. OPA vastaa omasta riskien- ja vakavaraisuudenhallinnasta toimintansa laajuuden ja luonteen mukaisesti.

OPAn hallitus tekee riskien- ja vakavaraisuudenhallintaan liittyvät päätökset keskusyhteisön johtokunnan linjausten mukaisesti. Lisäksi hallitus käsittelee yhtiön toiminnan laadun ja laajuuden kannalta merkittävät, laajakantoiset ja periaatteellisesti tärkeät sekä epätavalliset asiat. Hallitus päättää periaatteista ja toimenpiteistä, joilla varmistetaan, että yhtiö toimii ulkoisen sääntelyn ja OP Osuuskunnan linjausten mukaisesti.

Toimitusjohtaja vastaa riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan toteutuksesta päätettyjen periaatteiden ja toimintaohjeiden mukaisesti sekä raportoi säännöllisesti liiketoiminnasta hallitukselle.

OPAn riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan tehtävät on keskitetty OP Ryhmän riskienhallintaan. Riskienhallinta on liiketoiminnasta riippumaton vastuualue, joka linjaa, ohjaa ja valvoo ryhmän ja sen yhteisöjen kokonaisvaltaista riskienhallintaa sekä analysoi niiden riskiasemaa. Riskienhallinta painottuu ennaltaehkäisevään työhön, varautumiseen ja ennakoivaan riskiaseman analysoimiseen. Tavoitteena on turvata ryhmän ja sen yhteisöjen riittävän riskinottokyvyn säilyminen ja varmistaa, ettei liiketoiminnan riskinotto vaaranna kannattavuutta, vakavaraisuutta, maksuvalmiutta, toiminnan jatkuvuutta tai strategisten tavoitteiden saavuttamista. Riskienhallinta vastaa myös riskienhallintajärjestelmien ja riskienhallinnan menetelmien ylläpidosta ja kehittämisestä.

Riskiraportoinnin riippumattomuus toteutuu myös sillä, että keskusyhteisö teettää mitattavia riskejä koskevat raportit OPAlle keskitetysti liiketoiminnasta erillään.

OP Ryhmän Sisäinen tarkastus avustaa OPAn hallitusta ja johtoa tarkastuksilla, joissa arvioidaan strategisten ja operatiivisten tavoitteiden toteutumista, riskienhallinnan laatua, raportoinnin luotettavuutta, lakien ja ohjeiden noudattamista sekä toiminnan tehokkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

3 OPAn riskit

Alla olevassa taulukossa on kuvattu OPAn merkittävät riskit. Taulukon jälkeisissä kappaleissa on kuvattu riskien luonnetta ja niiden hallintakeinoja.

Strategiset riskit	Riski, joka syntyy kilpailuympäristön muutoksista, hitaasta reagoinnista liiketoimintaympäristön tai asiakaskäyttäytymisen muutoksiin, väärän strategian valinnasta tai strategian toteuttamisen epäonnistumisesta.
Operatiiviset riskit	Riski taloudellisesta tappiosta tai muista haitallisista seuraamuksista, jotka syntyvät riittämättömistä tai epäonnistuneista prosesseista, puutteellisista tai virheellisistä menettelytavoista, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä. Operatiivisiin riskeihin kuuluvat myös ICT-, turvallisuus-, tietoturva-, menettelytapa- ja malliriskit.
Compliance-riski	Riski, joka aiheutuu ulkoisen sääntelyn, sisäisten menettelytapojen, asiakassuhteessa asianmukaisten menettelytapojen tai eettisten periaatteiden noudattamatta jättämisestä.
Maineriski	Riski maineen tai luottamuksen heikkenemisestä, joka johtuu negatiivisesta julkisuudesta tai on seurausta jonkin riskin toteutumisesta.
Luottoriskit	Riski, joka syntyy, kun vastapuoli ei täytä luottosuhteesta syntyviä veloitteita. Riskiä muiden vastapuolen veloitteiden täyttämättä jättämisestä kutsutaan myös vastapuoliriskiksi.
Markkinariskit	Markkinariskit muodostuvat korkoriskistä ja sijoitustoiminnan markkinariskeistä.
Likviditeettiriskit	Likviditeettiriski muodostuu maksuvalmiusriskistä, rakenteellisesta rahoitusriskistä ja varainhankinnan keskittymäriskistä.

4 Strategiset riskit

Strategisia riskejä hallitaan analysoimalla riskejä strategian laatimisen yhteydessä sekä seuraamalla ja analysoimalla jatkuvasti toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia ja strategian toteutumista. Strategista riskiä vähennetään jatkuvalla suunnittelulla, joka perustuu analyysiin ja ennusteisiin asiakkaiden tulevista tarpeista, markkina-alueiden kehityksestä ja kilpailutilanteesta.

5 Operatiiviset riskit

Operatiivisten riskien hallinnalla pyritään varmistamaan, että operatiivinen toiminta on järjestetty asianmukaisesti eikä riskeistä aiheudu ennalta arvaamattomia taloudellisia menetyksiä tai muita haitallisia seuraamuksia, kuten maineen menetystä. Operatiivisten riskien hallintaan ja sisäiseen valvontaan myönteisesti suhtautuvaa yrityskulttuuria ylläpidetään ja vahvistetaan jatkuvasti.

Operatiivisille riskeille asetettu tavoitetaso on maltillinen. Operatiivisten riskien hallinnassa keskeisintä on riskien tunnistaminen ja arviointi sekä kontrolli- ja hallintakeinojen toimivuuden ja riittävyyden arviointi. Uusien liiketoimintamallien (ml. ulkoistukset), tuotteiden ja palveluiden riskit arvioidaan keskusyhteisön riskienhallinnan hyväksymien menettelytapojen mukaisesti ennen niiden käyttöönottoa. OP Ryhmässä tarjotaan asiakkaille vain tuotteita ja käytetään liiketoimintamalleja, jotka on hyväksytty ryhmätasolla. Liiketoiminnan jatkuvuutta uhkaaviin riskeihin varaudutaan jatkuvuussuunnittelulla. Jatkuvuussuunnittelu muodostaa pohjan myös valmiuslaissa tarkoitettuihin poikkeusoloihin varautumiselle. Jatkuvuussuunnitelmia testataan laadittujen testaussuunnitelmien mukaisesti.

Toteutuneen operatiivisen riskin mahdollinen vaikutus voidaan siirtää OPAn ulkopuolelle vakuuttamalla.

OPA noudattaa OP Ryhmän operatiivisten riskien hallinnan yhtenäistä järjestelmätuettua toimintamallia. OPA toteuttaa toimintamallin mukaisesti operatiivisten riskien kartoitukset, jotka sisältävät liiketoimintaan liittyvien riskien tunnistamisen ja arvioinnin sekä riskiä pienentävien kehitystoimenpiteiden määrittelyn ja seurannan.

5.1 Operatiivisten riskien seuranta ja raportointi

OPAssa operatiivisia riskejä tunnistetaan merkittävistä tuotteista, palveluista, toiminnoista, prosesseista ja järjestelmistä sekä ulkoistuksista. Tunnistettujen riskien merkittävyyttä arvioidaan niiden taloudellisen vaikutuksen ja toteutumisen todennäköisyyden perusteella. Kerättyä tietoa käytetään suunnittelun, päätöksenteon ja johtamisen tukena.

Operatiivisista riskeistä raportoidaan säännöllisesti OPAn hallitukselle sekä Sisäisen valvonnan tuki -osastolle.

6 Compliance-riskit

Compliance-riski on osa operatiivista riskiä. Compliance-toiminnan tavoitteena on varmistaa, että OPAssa noudatetaan lakeja, viranomaisten ohjeita ja määräyksiä, markkinoiden itsesääntelyä sekä OP Ryhmän ja OPAn omia sisäisiä toimintaperiaatteita ja ohjeita. Compliance-toiminta varmistaa myös, että asiakassuhteissa noudatetaan asianmukaisia ja eettisesti hyväksyttäviä periaatteita ja toimintatapoja.

Compliance-riskin toteutuminen voi taloudellisen menetyksen lisäksi aiheuttaa myös muita haitallisia seuraamuksia kuten sanktioita. Tällaisia sanktioita ovat esimerkiksi yhteisösakko, erilliset velvoitteiden rikkomisesta seuraavat rikemaksut sekä viranomaisen antamat varoitukset ja huomautukset. Compliance-riskin seurauksena voi olla myös maineen tai luottamuksen heikkeneminen tai menettäminen.

Vastuu sääntelyn noudattamisesta ja noudattamisen valvonnasta OPAssa on ylimmällä ja toimivalla johdolla. Jokainen OPAn palveluksessa oleva henkilö vastaa omalta osaltaan sääntelyn noudattamisesta.

Compliance-toiminnan ohjeistuksesta, neuvonnasta ja tuesta OP Ryhmässä vastaa keskusyhteisön riippumaton riskienhallinta. OPA on keskittänyt compliance-toiminnon keskusyhteisön riskienhallintaan.

6.1 Compliance-riskien hallinta

Compliance-riskin hallinta on osa sisäistä valvontaa ja luotettavaa hallintoa ja sellaisena kiinteä osa liiketoiminnan johtamista sekä yrityskulttuuria. Compliance-riskiä hallitaan seuraamalla lainsäädännön kehitystä, ohjeistamalla, kouluttamalla ja konsultoimalla organisaatiota sääntelyn mukaisten toimintatapojen noudattamisessa sekä valvomalla organisaation menettelytapojen säännöstenmukaisuutta.

6.2 Compliance-riskien seuranta ja raportointi

Compliance-riiskejä tunnistetaan, arvioidaan ja raportoidaan säännöllisesti operatiivisten riskien hallinnan toimintamallin mukaisesti osana operatiivisten riskien riskikartoituksia. Compliance-toiminnassa tehdyistä havainnoista raportoidaan säännöllisesti.

7 Maineriski

Maineriskiä hallitaan ennakoivasti ja pitkäjänteisesti noudattamalla sääntelyä, finanssitoimialan hyviä käytäntöjä ja ryhmän hyvän liiketavan periaatteita sekä korostamalla toiminnan ja siitä viestimisen avoimuutta. Ryhmässä noudatetaan kansainvälisiä taloudellisen ja sosiaalisen vastuun sekä ympäristövastuun periaatteita sekä kansainvälisiä sitoumuksia.

Maineriskistä raportoidaan OPAn ja keskusyhteisön johdolle säännöllisesti. Merkittävästä maineriskin toteutumisen uhasta raportoidaan välittömästi.

8 Luottoriskit

Luottoriskin ottamista ohjataan OP Ryhmän riskinotto- ja riskitoleranssijärjestelmän periaatteilla sekä OP Ryhmän riskipolitiikalla. Riskipolitiikassa määritellään muun muassa tavoiteriskitaso, riskinoton linjaukset ja rajaukset sekä asiakasvalintaa ja vakuuksia koskevat periaatteet.

OPAn luottokanta muodostuu joukkovelkakirjalainojen vakuudeksi asetetuista asuntovakuudellisista lainoista, jotka OPA on ostanut OP Ryhmän osuuspankeilta, sekä osuuspankkien asiakkailleen OPAn lukuun ennen 1.3.2016 myöntämistä lainoista.

OPA harjoittaa varainhankintaa laskemalla liikkeeseen joukkolainoja, joista saatuja varoja se lainaa edelleen OP Ryhmään kuuluville luottolaitoksille kiinnitysluottopankkitoiminnasta annetun lain mukaisina väliluottoina. Osuuspankkien taseista merkitään vastaavasti kriteerit täyttäviä asuntovakuudellisia luottoja joukkovelkakirjalainan vakuudeksi.

OPAn ja osuuspankkien välisissä puitesopimuksissa sovitaan OPAn rahoituksen hyödyntämiseen liittyvistä velvoitteista ja oikeuksista sekä luottoriskin hallinnasta.

Luottopäätökset, luottojen hallinnointi ja asiakassuhteiden hoito tapahtuvat osuuspankeissa OP Ryhmän ja OPAn ohjeistuksen mukaisesti. Luottoriskien hallinta perustuu pankissa asiakassuhteen aktiiviseen hoitoon, asiakkaiden hyvään tuntemiseen, vahvaan ammattitaitoon ja kattavaan dokumentointiin. Keskeisessä asemassa luottoriskien hallinnassa on luottoprosessi ja sen laatu. Asiakkaan riittävä velanhoitokyky on kaiken luotonmyönnön edellytys. Luottopäätökset ovat huolellisia ja harkittuja perustuen päätöksenteko-ohjeisiin ja ajantasaiseen luottoluokitukseen. Luottoluokituksella ohjataan asiakasvalintaa ja vastuiden hinnoittelua. OP Ryhmän ja sen jäsenpankkien uusluotonannolle ja luottokannalle on asetettu luottoluokittaisia tavoitearvoja, jotta luottosalkun laatu säilyy hyvänä.

Vakuuksien arvioinnissa käytetään riippumattoman arvioinnin ja varovaisen käyvän arvon periaatetta. Eri vakuustyypeille on määritelty vakuuslajikohtaiset arvostusprosentit ja vakuusarvojen kehitystä seurataan säännöllisesti. Henkilöasiakkaiden maksukyvyyn riittävyys varmistetaan myös koronnousun varalta. Asiakkaat voivat suojautua koronnousulta esimerkiksi käyttämällä luotoissaan korkokattoa. Asiakkaille tarjotaan takaisinmaksun turvaavia vakuutuksia sairauden ja työttömyyden varalle. Luotonmyönnössä vältetään korkeita luototussuhteita. Velallisen luottokelpoisuutta ja maksukykyä valvotaan ja maksuongelmiin reagoidaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

OPAssa luottoriskien kehitystä seurataan ja raportoidaan säännöllisesti. Seurannan kohteita ovat muun muassa luottoluokitteluraportit, luottosalkun laatu, erääntyneet ja ongelmasaamiset.

OP Ryhmässä on käytössä luottoriskimalleja maksukyvyttömyyden todennäköisyydelle (PD, Probability of Default), tappio-osuudelle (LGD, Loss Given Default) ja vastuun määrälle maksukyvyttömyyshetkellä (EAD, Exposure at Default). OPAn kannalta tärkein on henkilöasiakkaiden luokittelumalli, jossa sopimukset ryhmitellään maksukyvyttömyyden todennäköisyyden mukaisesti luottoluokkiin.

9 Likviditeettiriski

Likviditeettiriski muodostuu maksuvalmiusriskistä ja rakenteellisesta rahoitusriskistä sekä varainhankinnan keskittymäriskistä. Maksuvalmiusriski on riski siitä, että OP Ryhmä ei suoriudu odotetuista ja odottamattomista, olemassa olevista ja tulevista kassavirroista eikä vakuustarpeista ilman vaikutusta päivittäiseen toimintaan tai OPAn taloudelliseen tilaan. Rakenteellisella rahoitusriskillä tarkoitetaan pitkän aikavälin luotonantoon liittyvää epävarmuutta, joka johtuu rahoituksen rakenteesta aiheutuvasta jälleenrahoitusriskistä. Varainhankinnan keskittymäriski on riski siitä, että pankin rahoitus vaikeutuu esimerkiksi yksittäiseen vastapuoleen, valuuttaan, instrumenttiin tai maturiteetti luokkaan kohdistuvasta tapahtumasta johtuen.

Likviditeettiriskin hallinta perustuu OP Ryhmän riskitoleranssijärjestelmän periaatteisiin ja riskipolitiikan linjauksiin sekä asetettuihin riskitoleransseihin ja -limiitteihin. Keskusyhteisön johtokunnan tase- ja riskienhallintavaliokunta hyväksyy likviditeettireservin laadulliset tavoitteet, varainhankintasuunnitelman ja likviditeetin varautumissuunnitelman uhkaskenaarioiden varalle. Varautumissuunnitelma sisältää valmiustasopohjaisen maksuvalmiustilanteen ohjausmallin, rahoituslähteet sekä likviditeetin hallinnan operatiivisen jatkuvuussuunnitelman.

OP Ryhmän likviditeettiasemaa hallitaan ennakoivalla rahoitusrakenteen suunnittelulla, ryhmän riskilimiiteillä ja niistä ryhmän yhteisöille johdetuilla limiiteillä ja valvontarajoilla sekä tavoitetasoilla, maksuvalmiustilanteen seurannalla ja oikein mitoitettulla likviditeettireservillä, päivittäisen maksuvalmiuden suunnittelulla ja hoidolla, valmiustasopohjaisella jatkuvuus- ja varautumissuunnittelulla sekä tehokkaalla ja jatkuvalla likviditeettitilanteen ohjauksella.

Maksuvalmiuden hallintaa säätelevät Euroopan keskuspankin vähimmäisvaranto- ja maksuvalmiusluottojärjestelmiä koskevat määräykset.

OP Ryhmä turvaa maksuvalmiuttaan varainhankinnan pitkäjänteisellä suunnittelulla, likviditeettireservillä ja varautumissuunnitelman mukaisilla rahoituslähteillä. Likviditeettireservi on mitoitettu siten, että se riittää maksuvalmiuskriisitilanteessa varautumissuunnitelman käyttöönoton vaatimaksi ajaksi. Reservin saamistodistuksia myymällä tai käyttämällä niitä vakuutena voidaan hankkia likviditeettiä ryhmän käyttöön. Likviditeettireservi muodostuu pääasiassa talletuksista keskuspankkiin sekä keskuspankkirahoituksen vakuudeksi kelpaavista saamisista.

OP Ryhmän keskuspankkina OP Yrityspankki Oyj turvaa niin koko ryhmän kuin ryhmään kuuluvan yhteisön (ml. OPA) maksuvalmiuden. Ryhmän päivittäinen maksuvalmiuden hallinta on pankkitoimintaa harjoittavien yhtiöiden maksuvalmiuden hallintaa. Kaikki muutokset OPAn maksuvalmiusasemassa toteutuvat muutoksena OP Yrityspankin maksuvalmiusasemassa. Koko OP Ryhmän pankkitoiminnan likviditeettireservi hallitaan keskitetysti ryhmän keskuspankissa.

OP Ryhmän varainhankinnan suunnittelu perustuu ennakoivaan rahoitusrakenteen suunnitteluun ja likviditeettiriskille asetettuihin riskilimiitteihin. Ryhmän varainhankinnan tärkeimmät lähteet ovat yleisötalletukset ja tukkuvarainhankinta. Tukkuvarainhankinnalla pyritään aktiivisesti ja ennakoivasti kattamaan rahoitustarpeet, jotka syntyvät taseen saatavien ja talletuskannan kasvuerosta, varainhankinnan erääntymisestä ja muista sisäisistä tavoitteista. Terve rahoitusrakenne edellyttää, että luottokantaa ja ryhmän likviditeettireserviä rahoitetaan talletusvarainhankinnan ja lyhyen varainhankinnan ohella myös pitkällä tukkuvarainhankinnalla. Varainhankinnan hajauttamisella vähennetään ryhmän riippuvuutta yksittäisestä rahoituslähteestä sekä pienennetään varainhankinnan hintariskiä. Varainhankinta hajautetaan ajallisesti, maturiteeteittain, instrumenteittain ja asiakkaittain. Jäsenpankit sijoittavat pankkikohtaiset talletusyli jäämät pääosin keskusyhteisökonsernin tileille tai sen liikkeeseen laskemiin instrumentteihin, jotta ryhmän tukkuvarainhankinnan määrää ei tarpeettomasti kasvateta. OP Yrityspankki hoitaa keskitetysti ryhmän senior-ehtoisen ja oman pääoman ehtoisen tukkuvarainhankinnan ja OPA asuntovakuudellisen tukkuvarainhankinnan.

Keskusyhteisön johtokunta vastaa OP Ryhmän likviditeettiriskin hallinnasta ja ohjaa maksuvalmiuden hallintaa valmiustasopohjaisen ohjausmallin mukaisesti. Markkinahäiriötilanteissa toimitaan likviditeetin varautumissuunnitelman mukaisesti. Kukin OP Ryhmään kuuluva yhteisö ohjaa likviditeetin hallintaansa keskusyhteisön asettamien limiittien, valvontarajojen ja ohjeiden sekä tili-, talletus- ja luottoehtojen määrittämässä puitteissa.

OP Osuuskunta osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisönä on antanut jäsenluottolaitoksilleen talletuspankkien yhteenliittymälain mukaisen poikkeusluvan, jonka mukaan jäsenluottolaitoksiin ei sovelleta EU:n vakavaraisuusasetuksen kuudennessa osassa mainittuja luottolaitoksen maksuvalmiudelle asetettuja vaatimuksia. Asetuksen mukaista maksuvalmiutta valvotaan ja raportoidaan osuuspankkien yhteenliittymän tasolla.

9.1 Likviditeettiriskin mittaaminen, seuranta ja raportointi

OP Ryhmälle likviditeettiriskin riskitoleranssit on asetettu maksuvalmiusvaatimukselle (LCR, Liquidity Coverage Ratio) ja pysyvän varainhankinnan vaatimukselle (NSFR, Net Stable Funding Ratio). Riskilimiitit on asetettu rakenteellista rahoitusriskiä ohjaaville aikaluokittaisille nettokassavirroille. Rakenteellisen rahoitusriskin mittari kertoo, kuinka paljon taseen nettokassavirroista saa enintään erääntyä eri aikaperiodeilla. OPAn liikkeeseenlaskemiin katettuihin jvk-lainoihin kohdistuu jälleenrahoitusriski. Pitkäaikaisen varainhankinnan erääntymistä seurataan erääntymisjakauksella, jolle on asetettu limiittejä. OP Ryhmän ja OPAn rakenteellista rahoitusriskiä seurataan kuukausittain.

Ryhmätasoisesti seurataan myös maksuvalmiusriskiä likviditeetin stressitestaukseen perustuvissa skenaarioissa. Maksuvalmiusriskin mittarit kertovat, kuinka pitkäksi aikaa likviditeettireservi riittää kattamaan ryhmästä päivittäin ulos maksettavat tiedossa olevat ja ennakoitavat nettokassavirrat sekä odottamattoman likviditeettistressiskenaarion. Maksuvalmiusriskiä seurataan päivittäin.

10 Markkinariskit

Markkinariskit muodostuvat hintojen, volatiliiteetin ja markkinalikviditeetin muutoksista rahoitusmarkkinoilla.

Merkittävin markkinariski on korkotason muutoksen vaikutus korkokatteeseen eli rahoitustaseeseen korkotuloriski. Markkinariskiä voi muodostua myös sijoitustoiminnasta. OPA pyrkii jatkuvalla rahoitus- ja maksuvalmiussuunnittelulla siihen, ettei sille synny merkittäviä rahoitusyljäämiä sijoitettavaksi. Sijoituksia valtion ja muiden pankkien saamistodistuksiin voidaan käyttää myös kiinnitysluottopankkilain tarkoituksena täytevakuuksina.

Sijoituspäätöstä tehdessä arvioidaan sijoituksen vaikutus korko- ja rahoitusriskiin.

Markkinariskien hallinnan tehtävänä on tunnistaa ja arvioida liiketoimintaan sisältyvät markkinariskit, rajoittaa ne hyväksyttävälle tasolle sekä raportoida niistä säännöllisesti. Näin varmistetaan, että markkinahintojen tai muiden ulkoisten markkinatekijöiden muutokset eivät johda pitkän aikavälin kannattavuuden tai vakavaraisuuden liialliseen heikkenemiseen OPAssa.

Markkinariskien ottamista ohjaavia ja rajoittavia ohjeita ovat OP Ryhmän riskitoleranssijärjestelmän periaatteet ja niitä täydentävä ryhmän riskipolitiikka, keskusyhteisön riskienhallintaohjeistus sekä limiitit ja valvontarajat.

10.1 Korkoriski

OPAn korkoriski liittyy luotonannon ja varainhankinnan korkoperusteiden eroavaisuuksiin. Korkoriskiä hallitaan ensisijaisesti johdannaisilla ja luotonannon tuote- ja ehtovalikoiman sekä varainhankinnan korkosidonnaisuuksien ja korontarkistusajankohtien säätelyllä. OPA solmii johdannaissopimuksia vain suojaamistarkoituksessa, ja niiden vastapuolena on aina OP Yrityspankki Oyj.

10.2 Seuranta ja raportointi

Markkinariskeistä raportoidaan kuukausittain. Keskusyhteisön riskienhallinta tuottaa markkinariskiraportit OPAlle ja raportoi koko OP Ryhmän taserakenteen ja markkinariskien kehityksestä keskusyhteisön johdolle säännöllisesti.

Johdannaisten riskiä seurataan osana positioiden riskejä samoilla mittareilla kuin tasepositioissakin.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 3. Korkokate, teur	2017	2016
Korkotuotot		
Saamisista luottolaitoksilta		
Korot	-2 426	506
Negatiiviset korot	-213	-141
Saamisista asiakkailta	79 719	95 613
Johdannaispimuksista		
Suojauslaskennasta	-11 392	-11 020
Muut korkotuotot	5	20
Yhteensä	65 692	84 978
Korkokulut		
Veloista luottolaitoksille	-2 527	768
Johdannaispimuksista		
Suojauslaskennasta	10 810	-143 710
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	-17 598	151 748
Muut korkokulut	24	0
Yhteensä	-9 292	8 807
Korkokate	74 984	76 171
Suojauslaskennan nettotulos		
Suojauslaskennan suojausinstrumenttien nettotulos on 122 443 (-34 992) ja suojauskohteiden nettotulos on -122 443 (34 992).		

LIITE 4. Nettopalkkiotuotot, teur	2017	2016
Palkkiotuotot		
Luotonannosta	6 465	7 119
Yhteensä	6 465	7 119
Palkkikulut		
Antolainauksesta	6 336	6 977
Toimitusmaksut pankkeille	49 936	47 783
Arvopapereista	92	111
Muut	11	6
Yhteensä	56 375	54 876
Nettopalkkiotuotot	-49 910	-47 757

LIITE 5. Sijoitustoiminnan nettotuotot, teur	2017	2016
Myytävissä olevien varojen nettotuotot		
Osingot	2	7
Myyntivoitot ja -tappiot	0	
Yhteensä	2	7
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavien nettotuotot		
Arvostusvoitot ja -tappiot		
Suojauslaskennan nettotuotot	0	0
Valuuttatoiminnan nettotuotot	0	0
Yhteensä	0	0
Sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	2	7

LIITE 6. Henkilöstökulut, teur	2017	2016
Palkat ja palkkiot	258	261
Eläkekulut		
Maksupohjaiset järjestelyt	41	42
Etuuspohjaiset järjestelyt	23	11
Yhteensä	64	53
Muut henkilösivukulut	6	8
Henkilöstökulut yhteensä	328	321

LIITE 7. Poistot ja arvonalentumiset, teur	2017	2016
Poistot		
Aineettomista hyödykkeistä	836	836
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	836	836

LIITE 8. Liiketoiminnan muut kulut, teur	2017	2016
Vuokratkulut	8	6 *
Viranomais- ja tilintarkastusmaksut	358	285
Jäsenmaksut	73	74
Toimistokulut	204	182
ICT-kulut	2 768	2 661
Yhteyskulut	41	31
Markkinointikulut	4	5
Muut hallinnon kulut	157	149
Vakuutus- ja varmuuskulut	80	82
Muut	836	768 *
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	4 528	4 243

*OP Ryhmän sisäiset palveluveloitukset on siirretty muihin kuluihin.

Tilintarkastajille maksetut palkkiot tolmeksiantoryhmittäin

Tilintarkastuksesta	8	6
Tilintarkastajan muut lausunnot		
Veroneuvonta		
Muut palvelut	61	15
Yhteensä	69	21

KPMG Oy Ab:n suorittamat muut kuin tilintarkastuspalvelut olivat yhteensä 61 336,90 euroa

LIITE 9. Saamisten arvonalentumiset, teur	2017	2016
Luotto- ja takaustappioina poistetut saamiset	-38	-28
Palautukset poistetuista saamisista	1	5
Saamiskohtaisten arvonalentumisten lisäys	-341	-239
Saamiskohtaisten arvonalentumisten vähennys	53	3
Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	48	-141
Saamisten arvonalentumiset yhteensä	-276	-400

LIITE 10. Tuloverot, teur	2017	2016
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	3 863	4 558
Edellisten tilikausien verot		38
Laskennalliset verot	5	-30
Tuloslaskelman verot	3 868	4 566
Yhteisön tuloveroprosentti	20,0 %	20,0 %

Volmassaolevan verokannan mukaan laskettujen verojen täsmäytys tuloslaskelmassa esitettyihin verolihin

Tulos ennen veroja	19 341	22 643
Verokannan mukainen osuus tuloksesta	3 868	4 529
Edellisten tilikausien verot		38
Muut	0	-1
Tuloslaskelman verot	3 868	4 566

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 11. Saamiset luottolaitoksilta, teur	31.12.2017	31.12.2016
Saamiset luottolaitoksilta		
Talletukset		
Vaadittaessa maksettavat	363 609	451 787
Muut		
Muut kuin vaadittaessa maksettavat OP Ryhman yhteisöiltä	4 776 169	1 852 769
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	5 139 778	2 304 556

LIITE 12. Johdannaissopimukset, teur	31.12.2017	31.12.2016
Johdannaissopimukset		
Suojaavat johdannaissopimukset		
Käyvän arvon suojaus		
Korkojohdannaiset	129 810	220 461
Johdannaissopimukset yhteensä	129 810	220 461

Johdannaissopimukset on kerrottu tarkemmin liitteessä 27.

LIITE 13. Saamiset asiakkailta, teur	31.12.2017	31.12.2016
Luotot yleisölle ja julkisyhteisöille	8 804 719	9 040 221
Saamisryhmäkohtaiset arvonalentumiset	-263	-311
Saamiskohtaiset arvonalentumiset	-635	-347
Saamiset asiakkailta yhteensä	8 803 822	9 039 563

LIITE 14. Sijoitusomaisuus, teur	31.12.2017	31.12.2016
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Osakkeet ja osuudet, ei noteeratut	40	40
Sijoitusomaisuus yhteensä	40	40

Muut kuin julkisesti noteeratut osakkeet ja osuudet on arvostettu hankintamenoon.

LIITE 15. Alneettomat hyödykkeet, teur	31.12.2017	31.12.2016
Ohjelmistot, lisenssit ja käyttöoikeudet	904	1 739
Alneettomat hyödykkeet yhteensä	904	1 739

Alneettomien hyödykkeiden muutokset	31.12.2017		
	Ohjelmistot	Ohjelmistot / rahoitusleasing	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	3 523	1 454	4 977
Lisäykset			
Vähennykset	179	1 454	
Hankintameno 31.12.	3 343	0	3 343
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	1 783	1 454	3 237
Tilikauden poistot	836		836
Vähennykset	179	1 454	
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	2 440	0	2 440
Kirjanpitoarvo 31.12.	904		904
josta keskeneräiset hankinnat	-		-
	31.12.2016		
	Ohjelmistot	Ohjelmistot / rahoitusleasing	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	3 523	1 454	4 977
Lisäykset			
Vähennykset			
Hankintameno 31.12.	3 523	1 454	4 977
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	947	1 454	2 402
Tilikauden poistot	836		836
Vähennykset			
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	1 783	1 454	3 238
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 739		1 739
josta keskeneräiset hankinnat	-		-

Poistot, arvonalentumistappiot ja niiden peruutukset on kirjattu tuloslaskelman erään 'Poistot ja arvonalentumiset'. Yhtiöllä ei ole ollut arvonalentumisia.

LIITE 16. Muut varat, teur	31.12.2017	31.12.2016
Eläkevarat	82	84
Siirtosaamiset		
Korot	47 737	55 750
Muut	1 568	379
Yhteensä	49 386	56 212

Eläkevarojen laskenta on selvitetty liitteessä 21 Muut velat.

LIITE 17. Verosaamiset, teur	31.12.2017	31.12.2016
Tuloverosaamiset	695	444
Laskennalliset verosaamiset	10	15
Verosaamiset yhteensä	705	460
Verosaamisten ja -velkojen erittely		
Laskennalliset verosaamiset		
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä	34	30
Muista eristä	53	62
Netotettu laskennallisista veroveloista	-76	-77
Yhteensä	10	15
Laskennalliset verovelat		
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä	16	17
Muista eristä	60	60
Netotettu laskennallisista verosaamisista	-76	-77
Yhteensä	0	0
Laskennallisten verojen muutokset		
Laskennalliset verosaamiset/-velat 1.1.	15	-43
Kirjattu tuloslaskelmaan		
Etuuspohjaiset eläkevelvoitteet	5	2
Muut	-10	28
Kirjattu laajaan tuloslaskelmaan		
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	0	28
Laskennalliset verosaamiset/ -velat yhteensä 31.12.	10	15
Tuloverosaamiset/-velat	695	444
Verosaamiset ja -velat yhteensä	705	460

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 18. Velat luottolaitoksille, teur	31.12.2017	31.12.2016
Muut kuin vaadittaessa maksettavat		
Muut velat	2 838 000	1 888 000
Velat luottolaitoksille yhteensä	2 838 000	1 888 000

LIITE 19. Johdannaissopimukset, teur	31.12.2017	31.12.2016
Suojauslaskennan Johdannaissopimukset		
Suojaavat johdannaissopimukset		
Käyvän arvon suojaus		
Korkojohdannaiset	38 025	6 233
Suojauslaskennan Johdannaissopimukset yhteensä	38 025	6 233

Johdannaissopimukset on kerrottu tarkemmin liitteessä 27.

LIITE 20. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, teur	Keskikorko%	31.12.2017	Keskikorko%	31.12.2016
Joukkovelkakirjalainat	0,88	10 796 102	1,17	9 277 801
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat yhteensä		10 796 102		9 277 801

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n liikkeeseen lasketut pitkäaikaiset lainat

Laina	Kirjanpitoarvo	Korkosidonnaisuus	Nimelliskorko-%	Eräpäivä
OP Mortgage Bank Covered Bond 2011	999 141	Kiinteä	3,500	11.7.2018
OP Mortgage Bank rekisteröity Covered Bond (NSV)	114 787	Kiinteä	2,157	12.11.2024
OP Mortgage Bank Private Placement 2012	100 000	Vaihtuva	3 kk eb	18.12.2018
OP Mortgage Bank Covered Bond 2014	997 219	Kiinteä	1,500	17.3.2021
OP Mortgage Bank Covered Bond 2014	998 188	Kiinteä	0,750	11.6.2019
OP Mortgage Bank Covered Bond 2014	996 935	Kiinteä	1,000	28.11.2024
OP Mortgage Bank Covered Bond 2015	19 985	Kiinteä	0,250	27.5.2020
OP Mortgage Bank Covered Bond 2015	1 247 399	Kiinteä	0,250	23.11.2020
OP Mortgage Bank Covered Bond 2015	996 668	Kiinteä	0,625	4.9.2022
OP Mortgage Bank Covered Bond 2016	1 245 000	Kiinteä	0,250	11.5.2023
OP Mortgage Bank Covered Bond 2017	993 139	Kiinteä	0,250	13.3.2024
OP Mortgage Bank Covered Bond 2017	994 682	Kiinteä	0,750	7.6.2027
OP Mortgage Bank Covered Bond 2017	996 143	Kiinteä	0,050	22.2.2023
Arvostus	10 699 286			
Yhteensä	10 796 102			

Rahoituksen rahavirtojen velkojen muutosten täsmäytys taseen eriin

Tasearvo 1.1.2017	9 277 801
Rahoituksen rahavirtojen muutokset	
Joukkovelkakirjojen lisäykset	2 982 709
Lisäykset yhteensä	2 982 709
Joukkovelkakirjojen vähennykset	1 350 000
Vähennykset yhteensä	1 350 000
Rahoituksen rahavirtojen muutokset yhteensä	1 632 709
Arvostukset ja valuuttakurssimuutokset	114 407
Tasearvo 31.12.2017	10 796 102

LIITE 21. Muut velat, teur	31.12.2017	31.12.2016
Muut velat		
Maksujenvälitysvelat	91	0
Eläkevelat	169	149
Siirtovelat		
Korkovelat	65 577	72 400
Muut siirtovelat	6 183	4 603
Ostolaskuvelat	216	216
Muut	24	8
Muut velat yhteensä	72 259	77 375

Etuuspohjalset eläkejärjestelyt

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n eläkejärjestelyt on hoidettu OP-Eläkekassassa ja OP-Eläkesäätiössä. Lisäeläkeisiin liittyvät järjestelyt eläkesäätiössä samoin kuin eläkekassassa hoidettu TyEL:n rahastoitu vanhuuseläke ja työkyvyttömyyseläke on käsitelty etuuspohjaisina järjestelyinä. TyEL:n jakojärjestelmään suoritettavat maksut on käsitelty maksupohjaisina. Yhtiön vastuulla olevien eläkevastuiden määrä ei ole olennainen.

Uusi TyEL tuli voimaan vuonna 2017. Työeläkejärjestelmän etuudet ovat vanhuuseläke, osittainen varhennettu vanhuuseläke, työuraeläke, työkyvyttömyyseläke, perhe-eläke ja kuntoutusetuudet. Aiemmassa TyEL:ssä osittainen varhennettu vanhuuseläke oli korvattu osa-aikaeläkkeellä, eikä se tuntenut työuraeläkettä. Lakimuutoksen aiheuttamat etuuskas muutokset on huomioitu tulosvaikutteisesti jo vuoden 2015 tilinpäätöksessä. Kuolevuusmuutos tehtiin 31.12.2016. Se kasvatti velvoitteita 9 tuhatta euroa.

OP-Eläkekassan/OP-Eläkesäätiön keskeisimmät vakuutusmatemaattiset riskit liittyvät korko- ja markkinariskiin, eläkkeiden tuleviin korotuksiin, eliniän systemaattiseen pitenemiseen sekä inflaatoriskiin. Eläkevelvoitteen diskonttauksessa käytettävän korkotason muutoksella on olennainen vaikutus eläkevelvoitteen määrään.

Etuuspoijjalsten eläkejärjestelyjen tasearvot, teur	Etuuspoijjalset eläkevelvoitteet		Eläkevarojen käyvät arvot		Nettovelat (-varat)	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Avaava tase 1.1.	634	489	-569	-573	65	-84
Tuloslaskelmaan kirjatut etuuspoijjalset eläkekulut						
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot	29	19			29	19
Korkokulu (-tuotto)	11	11	-10	-13	1	-2
Järjestelyn supistamisen, velvoitteen täyttämisen tai aiempaan työsuoritukseen perustuvan menon vaikutus						
Hallintokulut			1	0	1	0
Yhteensä	40	30	-9	-12	31	17
Muihin laajan tuloksen erin kirjatut uudelleen määrittämisestä aiheutuvat tappiot (-voitot)						
Taloudellisten odotusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset tappiot (voitot)	-6	106			-6	106
Väestötilastollisten odotusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset tappiot (voitot)		9				9
TyEL:n korkoeron tuotto ja vanhuuseläkkeiden vastuun kasvu (netto)	8	-2	-8	2		
Kokemusperäiset tarkistukset	39	17			39	17
Järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto lukuun ottamatta etuuspoijjalisen nettovelan (-varan) nettokorkoon sisältyvää määrää			-33	6	-33	6
Yhteensä	40	130	-41	8	-1	138
Muut						
Työnantajan suorittamat maksut			-8	-6	-8	-6
Maksetut etuudet	-25	-15	25	15		
Yhteensä	-25	-15	18	9	-8	-6
Päätävä tase 31.12.	689	634	-601	-569	88	65

Taseeseen kirjatut velat ja varat, teur	31.12.2017	31.12.2016
Nettovelat /-varat (Eläkesäätiö)	-82	-84
Nettovelat /-varat (Eläkekassa)	169	149
Nettovelat (-varat) yhteensä	88	65

Eläkekassan ja -säätiön varojen ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti 31.12.2017, teur	Yhteensä
Osakkeet ja osuudet	
Joukkovelkakirjalainat	4
Kiinteistöt	19
Sijoitusrahastot	124
Strukturoidut sijoitukset	1
Johdannaiset	51
Muut varat	0
Yhteensä	199

Eläkekassan ja -säätiön varojen ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti 31.12.2016, teur	Yhteensä
Osakkeet ja osuudet	54
Joukkovelkakirjalainat	139
Kiinteistöt	42
Sijoitusrahastot	316
Strukturoidut sijoitukset	2
Johdannaiset	0
Muut varat	17
Yhteensä	569

Vuonna 2018 suoritettavien maksujen määrä etuuspoijjaliseen eläkejärjestelyyn arvioidaan olevan 8 tuhatta euroa.

Etuuspoijjalisen eläkevelvoitteen duraatio 31.12.2017 oli eläkekassassa 32 vuotta ja eläkesäätiössä 3,3 vuotta.

Käytetyt keskeiset vakuutusmatemaattiset oletukset 31.12.2017	Eläkekassa	Eläkesäätiö
Diskonntauskorko, %	1,7	1,5
Tuleva palkankorotusolettama, %	2,6	2,5
Tulevat eläkkeiden korotukset, %	1,2	1,9
Käytetyt keskeiset vakuutusmatemaattiset oletukset 31.12.2016	Eläkekassa	Eläkesäätiö
Diskonntauskorko, %	1,8	1,6
Tuleva palkankorotusolettama, %	2,5	2,3
Tulevat eläkkeiden korotukset, %	1,3	1,7

LIITE 22. Oma pääoma, teur	31.12.2017	31.12.2016
Osakepääoma	60 000	60 000
Vapaat rahastot	245 000	245 000
Kertyneet voittovarat		
Edellisten kausien voitto	59 585	50 545
Tilikauden tulos	15 473	18 077
Oma pääoma yhteensä	380 057	373 622
Kehittämismenot (jakokelvoton era)	-904	-1 739
Jakokelpoiset varat	319 154	311 883
Voitonjakokelpoiset varat	74 154	66 883

Sijoitetun vapaan pääoman rahasto on muodostunut OP Osuuskunnan 245 000 000 euron pääomasijoituksesta.

Osakepääoma ja osakkeiden lukumäärä

	Yhteensä
Osakepääoma, tuhatta euroa	60 000
Osakkeita, kpl	76 592
Osuus osakepääomasta, %	100

OP Osuuskunnan omistus OP-Asuntoluottopankki Oy:stä on 100 prosenttia.

Yhtiön vähimmäispääoma on kahdeksanmiljoonaa viisisataatuhatta (8.500.000) euroa ja enimmäispääoma satavissikymmentämiljoonaa (150.000.000) euroa, joissa rajoissa osakepääomaa voidaan korottaa tai alentaa yhtiöjärjestyksestä muuttamatta. Osakkeita on vähintään 34.000 kappaletta ja enintään 136.000 kappaletta. Osakkeiden hankkimiseen luovutustoimin vaaditaan yhtiön suostumus. Osakkeilla ei ole nimellisarvoa.

MUUT TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 23. Taseen luokittelu, teur

Varat	Lainat ja saamiset	Käypään arvoon tulosvaikut-		Myytävikissä olevat	Kirjanpitoarvo yhteensä	Käypä arvo yhteensä
		teisesti kirjattavat	teisesti kirjattavat			
Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	5 139 778				5 139 778	5 139 778
Johdannaissopimukset		129 810			129 810	129 810
Saamiset asiakkailta	8 803 822				8 803 822	8 803 822
Osakkeet ja osuudet				40	40	40
Muut saamiset	49 386				49 386	49 386
Muut varat	1 609				1 609	1 609
Yhteensä 31.12.2017	13 994 594	129 810		40	14 124 444	14 124 444

Velat	Käypään arvoon tulosvaikut-		Muut velat	Kirjanpitoarvo yhteensä	Käypä arvo yhteensä
	teisesti kirjattavat	teisesti kirjattavat			
Velat luottolaitoksille			2 838 000	2 838 000	2 838 000
Johdannaissopimukset		38 025		38 025	38 025
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat			10 796 102	10 796 102	10 954 460
Muut velat			72 259	72 259	72 259
Yhteensä 31.12.2017		38 025	13 706 362	13 744 387	13 902 745

Varat	Lainat ja saamiset	Käypään arvoon tulos-		Myytävikissä olevat	Kirjanpitoarvo yhteensä	Käypä arvo yhteensä
		vaikut-	teisesti kirjattavat			
Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	2 304 556				2 304 556	2 304 556
Johdannaissopimukset		220 461			220 461	220 461
Saamiset asiakkailta	9 039 563				9 039 563	9 039 563
Osakkeet ja osuudet				40	40	40
Muut saamiset	56 212				56 212	56 212
Muut varat	2 199				2 199	2 199
Yhteensä 31.12.2016	11 402 530	220 461		40	11 623 031	11 623 031

Velat	Käypään arvoon tulos-		Muut velat	Kirjanpitoarvo yhteensä	Käypä arvo yhteensä
	vaikut-	teisesti kirjattavat			
Velat luottolaitoksille			1 888 000	1 888 000	1 888 000
Johdannaissopimukset		6 233		6 233	6 233
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat			9 277 801	9 277 801	9 555 286
Muut velat			77 375	77 375	77 375
Yhteensä 31.12.2016		6 233	11 243 176	11 249 409	11 526 895

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat on arvostettu kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenoon. Näille velkakirjoille markkinoilta saatavilla olevan informaation ja vakilintuneiden arvostusmenetelmien avulla arvioitu käypä arvo oli joulukuun lopussa n. 158 358 tuhatta euroa (277 485) kirjanpitoarvoa korkeampi.

LIITE 24. Taseen ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti, teur

Toistuvasti käyplin arvolhin arvostetut varat	31.12.2017	Käyvän arvon arvostus	
	Tasearvo	Tilikauden lopussa	Taso 2**
Johdannaissopimukset	129 810	Taso 1*	129 810
Yhteensä	129 810		129 810

Toistuvasti käyplin arvolhin arvostetut varat	31.12.2016	Käyvän arvon arvostus	
	Tasearvo	Tilikauden lopussa	Taso 2**
Johdannaissopimukset	220 461	Taso 1*	220 461
Yhteensä	220 461		220 461

Toistuvasti käyplin arvolhin arvostetut velat	31.12.2017	Käyvän arvon arvostus	
	Tasearvo	Tilikauden lopussa	Taso 2**
Johdannaissopimukset	38 025	Taso 1*	38 025
Yhteensä	38 025		38 025

Toistuvasti käyplin arvolhin arvostetut velat	31.12.2016	Käyvän arvon arvostus	
	Tasearvo	Tilikauden lopussa	Taso 2**
Johdannaissopimukset	6 233	Taso 1*	6 233
Yhteensä	6 233		6 233

Rahoitusvelat, joita ei ole arvostettu käyplin arvolhin	31.12.2017	Käyvän arvon arvostus	
	Tasearvo	Tilikauden lopussa	Taso 2**
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	10 796 102	Taso 1*	243 589
Yhteensä	10 796 102	10 710 871	243 589

Rahoitusvelat, joita ei ole arvostettu käyplin arvolhin	31.12.2016	Käyvän arvon arvostus	
	Tasearvo	Tilikauden lopussa	Taso 2**
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	9 277 801	Taso 1*	366 101
Yhteensä	9 277 801	9 189 185	366 101

* Hierarkiatason 1 ryhmitellyt erät koostuvat suurimmassa pörssiessä listatuista osakkeista, noteeratuista yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten velkapapereista sekä pörssijohdannaisista. Kyseisten instrumenttien käypä arvo määräytyy markkinoilta saatavien noteerausten perusteella.

** Arvostusmenetelmät, jotka perustuvat luotettaviin laskentaparametreihin. Hierarkiatason 2 luokiteltujen instrumenttien käyvällä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta; tai arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti arvioitavissa. Tähän hierarkiatasoon on luokiteltu OP Ryhmässä OTC-johdannaiset, yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten noteeratut velkapaperit, joita ei ole luokiteltu tasolle 1, osto- ja takaisinmyyntisopimukset (repo) sekä lainaksi annetut tai saadut arvopaperit.

Sirrot toistuvasti käypään arvoon arvostettavien hierarkiatasojen välillä

OP-Asuntoluottopankki Oyj:llä ei ole siirtoja käyvän arvon arvostuksen tasojen välillä.

VASTUUSITOUUMUKSIA JA JOHDANNAISIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 25. Taseen ulkopuoliset sitoumukset, teur	31.12.2017	31.12.2016
Sitovat luottolupaukset	3	8
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	3	8

LIITE 26. Vuokrasopimukset, teur	31.12.2017	31.12.2016
---	-------------------	-------------------

OP-Asuntoluottopankki Oyj vuokralle ottajana

OP-Asuntoluottopankki Oyj on vuokrannut toimitiloja.

Maksetut toimitilojen vuokrat	4	1
-------------------------------	---	---

OP Ryhmän sisäiset palveluveloitukset on siirretty muihin kuluihin.

LIITE 27. Johdannaissoptimukset, teur**Suojaustarkoituksessa pidettävät johdannaisoptimukset - käyvän arvon suojaus 31.12.2017**

	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika			Yhteensä	Käyvät arvot		
	Alle 1v	1-5v	>5 v		Varat	Velat	Luotto-vasta-arvo
Korkojohdannaiset							
Koronvaihtosopimukset	2 648 299	7 824 977	8 561 488	19 034 765	129 810	38 025	334 303
Korkojohdannaiset yhteensä	2 648 299	7 824 977	8 561 488	19 034 765	129 810	38 025	334 303

Suojaustarkoituksessa pidettävät johdannaisoptimukset - käyvän arvon suojaus 31.12.2016

	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika			Yhteensä	Käyvät arvot		
	Alle 1v	1-5v	>5 v		Varat	Velat	Luotto-vasta-arvo
Korkojohdannaiset							
Koronvaihtosopimukset	2 759 875	8 216 977	6 838 247	17 815 099	220 461	6 233	414 976
Korkojohdannaiset yhteensä	2 759 875	8 216 977	6 838 247	17 815 099	220 461	6 233	414 976

MUUT LIITETIEDOT**LIITE 28. Henkilöstö ja lähipiiri**

Henkilöstön lukumäärä keskimäärin vuonna 2017 viisi (5) henkilöä.

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n lähipiiriin muodostavat OP Osuuskunta tytäryhtiöineen, OP Ryhmän eläkevakuutusyhteisöt OP-Eläkekassa ja OP-Eläkesäätiö sekä yhtiön hallintohenkilöt. OP-Asuntoluottopankki Oyj:n hallintohenkilöihin luetaan OP-Asuntoluottopankki Oyj:n toimitusjohtaja, hallituksen jäsenet ja näiden läheiset perheenjäsenet. Lähipiiriin luetaan myös yhtiöt, joissa hallintohenkilöllä tai hallintohenkilön läheisellä perheenjäsenellä on huomattava vaikutusvalta.

Liiketapahtumat lähipiirin kanssa, teur

	2017		2016	
	OP Osuuskunta	Muut	OP Osuuskunta	Muut
Muut saamiset		1 241 752		722 884
Muut velat	7	2 993 417	6	2 015 554
Korkotuotot		10 620		10 123
Korkokulut		-6 175		138 504
Nettopalkkiotuotot		-10 925		-9 620
Liiketoiminnan muut tuotot		232		
Liiketoiminnan kulut	388	2 175	548	2 011

Lähipiirin omistamat osakkeet

Emoyhtiö omistaa kaikki osakkeet, 76 592 kpl.

LIITE 29. Muuttuva palkitseminen**Henkilöstörahas**

OP-Asuntoluottopankki kuuluu OP Ryhmän henkilöstörahas

OP Ryhmän henkilöstörahaselle maksettava voittopalkkioerä vuonna 2017 perustui seuraavien tavoitteiden saavuttamiselle: OP Ryhmän tulos ennen veroja 60 %:n painolla, digitaalinen asiointi 20 %:n painolla, kohtaamisten NPS 15 %:n painolla ja branditason NPS 5 %:n painolla. Henkilöstörahas

Vuonna 2017 kirjattiin palkkioita yhteensä 7 tuhatta euroa (13).

Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmät

Lyhyen aikavälin ohjelmissa ansaintajako on kalenterivuosi ja palkkio maksetaan rahana. Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmät perustuvat yrityskohtaisiin tavoitteisiin ja kattavat koko OP Ryhmän henkilöstön.

Lyhyen aikavälin ohjelma

Henkilöstön lyhyen aikavälin palkitsemisessa yhteisten, liiketoiminto/toiminto- ja henkilökohtaisten tavoitteiden painot määrättyvät henkilön tehtävän vaativuuden perusteella. Yhteisina tavoitteina mitataan OP Ryhmän tulosta ennen veroja ja OP Keskusyhteisökonsernin kuluja. Lisäksi mitataan liiketoiminnollain/toiminnollain asiakasliiketoiminnan tulosta ja kuluja. Tuloskortin henkilökohtaiset tavoitteet johdetaan vuosisuunnittelun tekemisistä. Järjestelmän kulut jaksotetaan ansaintajakson alusta maksuhetkeen asti (oikeuden syntymisjaksolle) henkilöstökuluihin, ja vastaava velka kirjataan siirtovelkoihin.

LIITE 30. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Ei merkittäviä tilinpäätöspäivän jälkeisiä tapahtumia.

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

LIITE 31. Omat varat ja vakavaraisuus

Omien varojen ja vakavaraisuuden tiedot on esitetty toimintakertomuksessa.

LIITE 32. Rahoitusvarat ja niistä tilikaudella kirjatut arvonalentumistapit

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n rahoitusvarat koostuvat liitetiedoissa 11–14 esitetyistä eristä. Rahoitusvaroista on kirjattu saamisryhmäkohtaisia arvonalentumisia -48 tuhatta euroa (141).

LIITE 33. Vastuut, teur

	31.12.2017			31.12.2016		
	Kirjanpito-arvo	Arvonalentumiset	Silrtyvä korko	Kirjanpito-arvo	Arvonalentumiset	Silrtyvä korko
Varat						
Saamiset luottolaitoksilta	5 139 778		901	2 304 556		124
Saamiset asiakkailta	8 803 822	897	4 856	9 039 563	658	5 238
Johdannaissovimukset	129 810			220 461		
Yhteensä	14 073 410	897	5 757	11 564 581	658	5 362
Taseen ulkopuoliset sitoumukset						
Nostamattomat luotot ja limiitit	3			8		
Yhteensä	3			8		
Vastuut yhteensä	14 073 413	897	5 757	11 564 589	658	5 362

LIITE 34. Vastuut sektoreittain, teur

	31.12.2017			31.12.2016		
	Taseen netto-vastuut	Taseen ulkopuoliset		Taseen netto-vastuut	Taseen ulkopuoliset	
	Kotimaiset	Kotimaiset	Yhteensä	Kotimaiset	Kotimaiset	Yhteensä
Yritykset	11 344		11 344	13 705		13 705
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	5 268 762		5 268 762	2 524 894		2 524 894
Kotitaloudet	8 797 259	3	8 797 262	9 031 096	8	9 031 104
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt						
Yhteensä	14 077 365	3	14 077 368	11 569 695	8	11 569 703

LIITE 35. Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sekä ongelmasaamiset, teur

	Ei arvonalennettu (brutto)	Arvonalennettu (brutto)	Yhteensä	Arvon alentumiset	Kirjanpitosaldo (yhteensä)
31.12.2017					
Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta					
Saamiset luottolaitoksilta	5 139 778		5 139 778		5 139 778
Saamiset asiakkailta	8 803 403	1 315	8 804 718	897	8 803 822
Yhteensä	13 943 181	1 315	13 944 496	897	13 943 600
Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sektoreittain					
Yritykset	11 343		11 343	2	11 341
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	5 134 822		5 134 822		5 134 822
Kotitaloudet	8 797 017	1 315	8 798 332	895	8 797 437
Yhteensä	13 943 181	1 315	13 944 496	897	13 943 600

	Ei arvonalennettu (brutto)	Arvonalennettu (brutto)	Yhteensä	Arvon alentumiset	Kirjanpitosaldo (yhteensä)
31.12.2016					
Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta					
Saamiset luottolaitoksilta	2 304 556		2 304 556		2 304 556
Saamiset asiakkailta	9 039 609	612	9 040 221	658	9 039 563
Yhteensä	11 344 165	612	11 344 777	658	11 344 120
Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sektoreittain					
Yritykset	13 702		13 702	2	13 700
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	2 304 556		2 304 556		2 304 556
Kotitaloudet	9 025 907	612	9 026 519	656	9 025 863
Yhteensä	11 344 165	612	11 344 777	658	11 344 120

	Ei arvonalennettu (brutto)	Arvonalennettu (brutto)	Yhteensä	Pääomärästit	Rästikorot	Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	Saamiskohtaiset arvonalentumiset
31.12.2017							
Ongelmasaamiset							
Saamiset luottolaitoksilta							
Saamiset asiakkailta	301 394	1 315	302 709	3 832	83	263	633
Yhteensä	301 394	1 315	302 709	3 832	83	263	633

Ongelmasaamiset sektoreittain							
Yritykset						2	
Kotitaloudet	301 394	1 315	302 709	3 832	83	261	633
Yhteensä	301 394	1 315	302 709	3 832	83	263	633

	Ei arvonalennettu (brutto)	Arvonalennettu (brutto)	Yhteensä	Pääomärästit	Rästikorot	Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	Saamiskohtaiset arvonalentumiset
31.12.2016							
Ongelmasaamiset							
Saamiset luottolaitoksilta							
Saamiset asiakkailta	260 263	612	260 876	2 385	65	311	347
Yhteensä	260 263	612	260 876	2 385	65	311	347

Ongelmasaamiset sektoreittain							
Yritykset						2	
Kotitaloudet	260 263	612	260 876	2 385	65	309	347
Yhteensä	260 263	612	260 876	2 385	65	311	347

	Terveet/ Performing	Järjestämättömät/ Non-performing	Kanta yhteensä	Arvon alentumiset yhteensä	Kirjanpitosaldo (yhteensä)
31.12.2017					
Ongelmasaamiset					
Yli 90 pv erääntyneet		13 112	13 112	431	12 681
Maksukyvyttömiksi luokitellut		1 483	1 483	13	1 470
Lainanhoidojoukot					
Uudelleen neuvoteltu	283 338	4 777	288 115	189	287 925
Yhteensä	283 338	19 372	302 709	633	302 076

	Terveet/ Performing	Järjestämättömät/ Non-performing	Kanta yhteensä	Arvon alentumiset yhteensä	Kirjanpitosaldo (yhteensä)
31.12.2016					
Ongelmasaamiset					
Yli 90 pv erääntyneet		11 922	11 922	287	11 636
Maksukyvyttömiksi luokitellut		1 740	1 740	7	1 733
Lainanhoidojoukot					
Uudelleen neuvoteltu	242 852	4 362	247 213	54	247 160
Yhteensä	242 852	18 024	260 876	347	260 529

Luottokanta oli hajautunutta. OP-Asuntoluottopankki Oy:llä ei ole asiakaskokonaisuuksia, joiden vastuut ylittäisivät 10 % omista varoista.

Yli 90 pv erääntyneen saamisen raportoidaan jäljellä oleva pääoma sellaisesta saamisesta, jonka korko tai pääoma on ollut erääntyneenä ja maksamatta yli kolme kuukautta. Todennäköisesti maksamatta jäävinä sopimuksina raportoidaan kahden heikoimman luottoluokan (henkilöasiakkailta F ja muilla 11–12) omaavat sopimukset. Lainanhoidojoukoina raportoidaan saamiset, joiden ehtoja on neuvoteltu uudelleen asiakkaan heikentyneestä maksukyvyttömyydestä johtuen. Uudelleen neuvoteltujen saamisten lainaehdot on helpotettu asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuen esimerkiksi myöntämällä lyhennysvapaa, jonka kesto on 6–12 kk.

LIITE 36. Vastuut luottokelpoisuusluokittain, teur

	31.12.2017	31.12.2016
Henkilövastuut luottokelpoisuusluokittain		
Taseen henkilövastuut luokka A	6 869 574	7 104 462
Taseen henkilövastuut luokka B	1 421 481	1 441 250
Taseen henkilövastuut luokka C	301 970	309 257
Taseen henkilövastuut luokka D	129 554	117 657
Taseen henkilövastuut luokka E	64 498	51 639
Taseen henkilövastuut luokka F	12 367	10 967
Taseen henkilövastuut luokittelematon	-2 184	-4 137
Taseen ulkopuoliset henkilövastuut A	3	8
Taseen ulkopuoliset henkilövastuut B		0
Henkilövastuut yhteensä	8 797 262	9 031 104
Yritysvastuut luottokelpoisuusluokittain		
Taseen yritysvastuut luokka 4,5	1 047	1 271
Taseen yritysvastuut luokka 5,0	4 650	5 457
Taseen yritysvastuut luokka 5,5	3 511	4 369
Taseen yritysvastuut luokka 6,0	358	769
Taseen yritysvastuut luokka 6,5	731	663
Taseen yritysvastuut luokka 7,0	980	1 095
Taseen yritysvastuut luokka 7,5		66
Taseen yritysvastuut luokka 8,0		14
Taseen yritysvastuut luokka 10,0	66	
Yritysvastuut yhteensä	11 344	13 705

LIITE 37. Varainhankinnan rakenne, teur

	31.12.2017	Osuus, %	31.12.2016	Osuus, %
Velat luottolaitoksille	2 838 000	20,1	1 888 000	16,3
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	10 796 102	76,6	9 277 801	79,9
Muut velat	72 259	0,5	77 375	0,7
Oma pääoma	380 057	2,7	373 622	3,2
Yhteensä	14 086 419	100,0	11 616 798	100,0

LIITE 38. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma jäljellä olevan juoksuajan mukaan, teur

31.12.2017	Alle 3 kk	3–12 kk	1–5 v	5–10 v	Yli 10 v	Yhteensä	
Rahoitusvarat							
Saamiset luottolaitoksilta	363 609		743 369	4 032 800		5 139 778	
Saamiset asiakkailta	236 219	676 803	3 180 056	2 704 798	2 005 945	8 803 822	
Rahoitusvarat yhteensä	599 828	676 803	3 923 425	6 737 598	2 005 945	13 943 600	
Rahoitusvelat							
Velat luottolaitoksille	500 000	1 192 000	1 146 000			2 838 000	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		1 116 211	4 335 849	5 344 043		10 796 102	
Rahoitusvelat yhteensä	500 000	2 308 211	5 481 849	5 344 043		13 634 102	
31.12.2017		Alle 1 v	Yli 1 v			Yhteensä	
Taseen ulkopuoliset sitoumukset*		3				3	
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä		3				3	
31.12.2016		Alle 3 kk	3–12 kk	1–5 v	5–10 v	Yli 10 v	Yhteensä
Rahoitusvarat							
Saamiset luottolaitoksilta	451 787		733 369	1 119 400		2 304 556	
Saamiset asiakkailta	240 756	698 874	3 273 820	2 766 111	2 060 003	9 039 563	
Rahoitusvarat yhteensä	692 543	698 874	4 007 189	3 885 511	2 060 003	11 344 120	
Rahoitusvelat							
Velat luottolaitoksille	1 430 000		458 000			1 888 000	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		1 356 613	4 491 469	3 429 719		9 277 801	
Rahoitusvelat yhteensä	1 430 000	1 356 613	4 949 469	3 429 719		11 165 801	
31.12.2016		Alle 1 v	Yli 1 v			Yhteensä	
Taseen ulkopuoliset sitoumukset*		8				8	
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä		8				8	

* Sitovat luottolupaukset

LIITE 39. Rahoitusriski

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n merkittävin rahoitusriskin lähde on keskittynyt varainhankinta. OP Ryhmän maksuvalmiuden hoito on keskitetty OP Yrityspankkiin, ja tästä syystä myös OP-Asuntoluottopankki Oyj voi hyödyntää OP Ryhmän maksuvalmiusreservejä.

LIITE 40. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteetit erääntymisen tai uudelleenhinnoittelun mukaan, teur

Sopimuksen mukaiset uudelleenhinnoittelupäivät tai niitä aikaisemmat eräpäivät 31.12.2017.

31.12.2017	1 kk tai alle	> 1–3 kk	> 3–12 kk	> 1–2 v	> 2–5 v	> 5 v	yhteensä
Rahoitusvarat							
Saamiset luottolaitoksilta	363 609	2 452 088	1 657 139		147 592	519 350	5 139 778
Saamiset asiakkailta	1 932 669	2 241 870	4 604 531	4 175	11 649	8 927	8 803 822
Rahoitusvarat yhteensä	2 296 278	4 693 957	6 261 671	4 175	159 241	528 277	13 943 600
Rahoitusvelat							
Velat luottolaitoksille	2 380 000	458 000					2 838 000
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		100 000	1 095 957	998 188	3 261 271	5 340 686	10 796 102
Rahoitusvelat yhteensä	2 380 000	558 000	1 095 957	998 188	3 261 271	5 340 686	13 634 102
31.12.2016	1 kk tai alle	> 1–3 kk	> 3–12 kk	> 1–2 v	> 2–5 v	> 5 v	yhteensä
Rahoitusvarat							
Saamiset luottolaitoksilta	451 787	92 388	1 485 139		147 592	127 650	2 304 556
Saamiset asiakkailta	2 152 679	2 375 771	4 478 807	6 899	11 922	13 484	9 039 563
Rahoitusvarat yhteensä	2 604 466	2 468 159	5 963 947	6 899	159 514	141 134	11 344 120
Rahoitusvelat							
Velat luottolaitoksille	1 330 000	558 000					1 888 000
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		199 992	1 468 829	997 839	3 259 825	3 351 316	9 277 801
Rahoitusvelat yhteensä	1 330 000	757 992	1 468 829	997 839	3 259 825	3 351 316	11 165 801

LIITE 41. Korkoriski

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n korkoriskimitarina käytetään tunnuslukua, jossa 1 prosenttiyksikön korkotason nousun vaikutusta korkoposition nykyarvoon ilman asiakasmarginaalia verrataan pankin omiin varoihin. Vuoden lopussa tunnusluvun arvo oli -0,36 %. Pankin korkoriskiä voidaan pitää pienenä.

Korkoriskin herkkyysoanalyysi

Teur	Riskiparametri	Muutos	Vaikutus omaan pääomaan	
			31.12.2017	31.12.2016
Korkoriski	korko	1 %-yksikköä	-1 349,8	-182,6

LIITE 42. Kiinteistöriski

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n haltuun ei ole joutunut maksamattoman saamisen vuoksi kiinteistöjä, asunto- tai kiinteistöosakeyhtiön osakkeita tai osuuksia.

OP-Asuntoluottopankki Oyj

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

Helsingissä . päivänä . kuuta 2018

Harri Luhtala
Hallituksen puheenjohtaja

Elina Ronkanen-Minogue

Hanno Hirvinen

Lauri Iloniemi
Toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä . päivänä . kuuta 2018

KPMG Oy Ab
Tilintarkastusyhteisö

Raija-Leena Hankonen
KHT

Tilintarkastuskertomus

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet OP-Asuntoluottopankki Oyj:n (y-tunnus 1614329-2) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2017. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan pankin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätös-standardien (IFRS) mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntomme on ristiriidaton hallitukselle annetun lisäraportin kanssa.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*.

Olemme riippumattomia yhtiöstä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Yhtiölle ja suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty tilinpäätöksen liitetiedossa 8.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Olennaisuus

Tarkastuksemme laajuuteen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Olennaisuus on määritetty perustuen ammatilliseen harkintaamme ja se ohjaa tarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden määrittämisessä, sekä todettujen virheellisyyksien vaikutusten arvioimisessa suhteessa tilinpäätökseen kokonaisuutena. Olennaisuuden taso perustuu arvioomme sellaisten virheellisyyksien suuruudesta, joilla yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa olevan vaikutusta tilinpäätöksen käyttäjien tekemiin taloudellisiin päätöksiin. Olemme ottaneet huomioon myös sellaiset virheellisyydet, jotka laadullisten seikkojen vuoksi ovat mielestämme olennaisia tilinpäätöksen käyttäjille.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessa sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa. EU-asetuksen 537/2014 10 artiklan 2 c -kohdan mukaiset merkittävät olennaisen virheellisyyden riskit sisältyvät alla kuvattuihin tilintarkastuksen kannalta keskeisiin seikkoihin.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän on sisällytetty arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riski.

TILINTARKASTUKSEN KANNALTA KESKEISET SEIKAT

KUINKA KYSEISIÄ SEIKKOJA KÄSITELTIIN TILINTARKASTUKSESSA

Saamiset asiakkailta (tilinpäätöksen liitteet 1, 9 ja 13)

Saamiset asiakkailta on merkittävä erä OP-Asuntoluottopankin taseessa muodostaen 62 % taseen loppusummasta. Saamiset ovat OP Ryhmän jäsenosuuspankeilta ostettuja asuntovakuudellisia luottoja.

Lainojen ja muiden saamisten arvonalentumisia kirjataan saamiskohtaisesti ja saamisryhmäkohtaisesti. Arvonalentumiset arvioidaan saamiskohtaisesti, mikäli asiakkaan vastuiden määrä on merkittävä. Saamiskohtainen arvonalentuminen kirjataan silloin, kun on saatu objektiivista näyttöä siitä, että saamista ei saada perityksi täysimääräisesti. Ryhmäkohtaisten arvonalentumisten määrittäminen perustuu laskentamalliin, jonka perusteita OP-Asuntoluottopankki arvioi ja validoi säännönmukaisesti.

Saamisten arvostamiseen liittyy johdon harkintaa, joka koskee erityisesti maksukykyisyyden arviointia, vakuuksien arvostamista sekä arvonalentumisten määrää ja kirjausten ajankohtaa.

Tasearvon merkittävydestä ja arvostamiseen liittyvästä johdon harkinnasta johtuen saamisten arvostaminen on tilintarkastuksessa keskeinen seikka.

Olemme arvioineet OP Ryhmän jäsenosuuspankeilta ostettuihin luottoihin liittyvän sisäisen ohjeistuksen noudattamista. Olemme muodostaneet käsityksen keskeisistä lainasaamisiin liittyvistä kontrolleista ja tietojärjestelmistä osana OP Osuuskunnan taloushallinnon prosesseihin kohdistunutta varmennustyötä.

Olemme myös perehtyneet noudatettuihin arvonalentumistappioiden kirjaamisperiaatteisiin. Tarkastustoimenpiteisiimme on sisällytetty vakuuksien arvostamiseen sekä lainojen arvonalentumisten määrittämiseen ja kirjaamiseen liittyvien kontrollien testausta.

Olemme arvioineet saamisryhmäkohtaisten arvonalentumisten asianmukaisuutta perehtymällä käytössä olevaan saamisryhmäkohtaiseen arvonalentumismalliin ja sen validointiprosessiin.

Lisäksi olemme arvioineet saamia ja arvonalentumisia koskevien liitetietojen asianmukaisuutta.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos yhtiö aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnitteleamme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aiheutta epäillä yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei yhtiö pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestiä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituva yleinen etu.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana vuodesta 2002 alkaen yhtäjaksoisesti 16 vuotta.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suorittaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomuksessa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 14. helmikuuta 2018

KPMG OY/AB

Raija-Leena Hankonen
KHT